

www.musavat.com

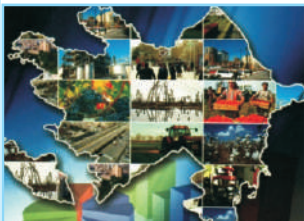
ÜSƏVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 17-19 fevral 2024-cü il Şənbə № 31 (8404) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

5 faizlik iqtisadi artım necə əldə olundu? - təhlil

Ekspert: "Bu il ÜDM istehsalında 2,5 faiz civarında genişlənmə realdır"

yazısı səh.10-da

"SSRİ-2" təhlükəsi ciddiləşir - daha iki xəbərdarlıq

yazısı səh.9-da

Türkiyə səfiri:

"Zəngəzur dəhlizinin açılmasının sülh gətirəcəyinə inanırıq"

yazısı səh.5-də

Ermənistanın odla oyunu: Əliyevin son mesajları yenə yanlış oxunsa...

yazısı səh.4-də

Zəfər seçkisindən sonra parlamentdən mühüm qərar

yazısı səh.6-da

Gender balansı pozulan universitetlərimiz - rəylər

yazısı səh.14-də

Ermənistanın 1-2 ilə hücum ordusu olacaq? - yeni müharibə anonsu, yoxsa...

yazısı səh.7-də

Kremldən Qarabağ erməniləri ilə bağlı mübhəm açıqlama - reaksiya

yazısı səh.13-də

Ekspert:

"Həkimlər 80-100 manata sağlamlıq arayışı verirsə, buna polis nə etsin?"

yazısı səh.15-də

Ölüm halları çox olan klinikalar bağlanacaq? - reaksiyalar

yazısı səh.15-də

YENİ DÖVRƏ ZƏFƏR KOMANDASI İLƏ - PREZİDENTİN PRAQMATİK SEÇİMİ

Dövlət başçısı Əli Əsədovu yenidən baş nazir təyin etdi, hökuməti təsdiqlədi; Fikrət Məmmədov və Mübariz Qurbanlı yeni kabinetdə yer almadı; yeni dövrdə hüquqi, sosial və iqtisadi islahatları sınaılmış və etimadı doğrultmuş kadr bazası ilə aparmaq qərarı təqdir edilir...

yazısı səh.5-də

Bakıya qarşı "Qarabağ planı" - Şuşa Bəyannaməsi işə düşə bilər

Ermənistanın məkrli ssenariləri olduğu üçün regionda yeni müharibə riski qalır, lakin bu dəfə hücum keçsə, qarşısında həm də Türkiyəni görəcək - analitiklərin təhlili

yazısı səh.8-də

Navalını cəzaçəkmə müəssisəsində niyə öldü - səbəb...

yazısı səh.9-da

Novella Cəfəroğlu: "Cəmiyyətdə yeni münasibətlər sistemi formalaşmalıdır"

yazısı səh.12-də

Qüdrət Həsənzadə: "Məhkəmə qərarlarının icrası ilə bağlı vəziyyət olduqca acınacaqlıdır"

yazısı səh.7-də

Ötən il Azərbaycana idxal edilən məhsulların inflyasiyası azalıb

2023-cü ilin yanvar-dekabr aylarında idxal olunan məhsulların qiymətləri əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 16,7% artıb.

“APA-Economics” Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən xəbər verir ki, 2022-ci ilin yanvar-dekabr aylarında bu göstəricinin həcmi 2021-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 22,2% artmışdı. Beləliklə, ötən il idxalın inflyasiyası 5,5 faiz bəndi azalıb.

Qeyd edək ki, 2023-cü ilin yanvar-dekabr aylarında ixrac olunan məhsulların qiymətləri əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 27,9% azalıb.

İxrac olunan qeyri neft-qaz məhsullarının qiyməti isə 2023-cü ilin yanvar-dekabr aylarında əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 5,7% artıb.

Naxçıvanın Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin sabiq rəisi həbs edildi

Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində davam edən cinayət işi üzrə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin sabiq rəisi Cəlilov Mirzə Xəlil oğlunun barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilməsi barədə vəsatətə Bakı Hərbi Məhkəməsinə baxılıb.

O, NMR SHXÇDX-nin reisi vəzifəsində işlədiyi müddətdə ayrı-ayrı şəxslərdən külli miqdarda rüşvət almaqda ittiham edilir.

Bakı Hərbi Məhkəməsinin hakimi Rafiq Abbasovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə Mirzə Cəlilov barəsində 3 ay 20 gün müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Qeyd edək ki, Mirzə Cəlilov əvvəllər Naxçıvan Şəhər Polis İdarəsinin reisi vəzifəsində də çalışıb.

Azərbaycanda saxlanılan Rusiya vətəndaşı ölkəsinə ekstradisiya edildi

Azərbaycanda saxlanılan Rusiya vətəndaşı öz ölkəsinə ekstradisiya edildi.

Bu barədə Baş Prokurorluqdan məlumat verilib.

Qeyd olunub ki, Rusiya Cinayət Məcəlləsinin 196-cı maddəsi (Qəsdən müflisləşmə) ilə təqsirləndirilərək, həmin dövlətin hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən dövlətlərarası axtarışa verilmiş 1966-cı il təvəllüdü Rusiya vətəndaşı Qolubev Vladislav Vladimiroviçin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün verilməsinə dair Rusiya Baş Prokurorluğunun vəsatəti Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu tərəfindən təmin edilib.

V.V.Qolubev ötən il noyabrın 11-də Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Hava Limanında sərhəd nəzarətindən keçərkən saxlanılıb və barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

“Mülki, ailə və cinayət işləri üzrə hüquqi yardım və hüquqi mənasibətlər haqqında” 07.10.2002-ci il tarixli Konvensiyaya əsasən təqsirləndirilən şəxsin ekstradisiyası haqqında qərar qəbul edilərək, Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidmətinin xüsusi konvoyun müşayiəti ilə bu gün Rusiyanın səlahiyyətli orqanlarına təhvil verilib.

ABŞ dövlət katibi: “Navalının ölümünə görə Rusiya məsuliyyət daşıyır”

ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken rusiyalı müxalifət lideri Aleksey Navalının ölümünə görə Rusiya prezidenti Vladimir Putinin məsuliyyət daşdığını deyib.

APA “Independent”ə istinadən xəbər verir ki, Blinken Münxendə jurnalistlərə açıqlamasına bil-

dirib ki, Rusiya antikorrupsiya aktivistini “təqib edib, zəhərləyib və həbs edib”.

“Buna görə Rusiya məsuliyyət daşıyır”, - Blinken vurğulayıb.

Böyük Britaniyanın Baş naziri Rişi Sunak isə

Navalının ölümünün dəhşətli xəbər olduğunu deyib.

“Rusiya demokratiyasının ən şiddətli müdafiəçisi kimi Aleksey Navalın bütün həyatı boyu inanılmaz cəsarət nümayiş etdirdi”, - Sunak qeyd edib.

Rusiyalılar Türkiyədə mənzil alan xaricilər arasında birinci yerdədir

“2023-cü ildə Rusiya Federasiyasının vətəndaşları Türkiyədə 10 mindən çox mənzil alıblar”.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Türkiyənin Milli Statistika İnstitutu məlumat yayıb.

Məlumatdan aydın olur ki, bu ilin yanvar ayında Rusiya vətəndaşları Türkiyədə 555 mənzil alıb və beləliklə, iki il dalbadal respublikada daşınmaz əmlak alışı lider olublar. Ümumilikdə, son bir ayda əcnəbilər respublikada 2061 daşınmaz əmlak alıb ki, bu da 2022-ci ilə müqayisədə 50,5 faiz azdır.

Xaricilər ən çox Antalya kurortunda mənzil alıblar - 747 ədəd. Ondən sonra İstanbul (710) və Rusiyanın Akkuyu atom elektrik stansiyasını tikdiyi Aralıq dənizi əyaləti Mersin (211) gəlir.

Statistikaya görə, yanvarda Türkiyədə mənzil alanlar arasında ikinci yerdə İran vətəndaşları (208), üçüncü yerdə isə Ukrayna vətəndaşları (127) olub.

İdarənin məlumatına görə, yanvar ayında Türkiyədə ümumilikdə 80 308 mənzil satılıb ki, bu da 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 17,8 faiz azdır.

■ Musavat.com

Azərbaycanda inək, camış, qoyun və keçilər azalıb

2024-cü il yanvarın 1-i vəziyyətinə Azərbaycandakı heyvandarlıq təsərrüfatlarında 2 502,4 min baş iribuynuzlu mal-qara, o cümlədən 1 235,5 min baş inək və camış qeydə alınıb.

Bu barədə Modern.az-ın Dövlət Statistika Komitəsinə əldə etdiyi məlumatda bildirilib.

2023-cü il yanvarın əvvəlində iribuynuzlu mal-qaranın 2 618,1 min baş (o cümlədən 1 288,8 baş inək və camış) olmuşdu. Bu isə o deməkdir ki, son bir ildə ölkədə iribuynuzlu mal-qara 115,7 min baş (o cümlədən inək və camışların sayı 52,5 min baş) azalıb.

2024-cü il yanvarın 1-i vəziyyətinə qoyun və keçilərin sayı 7 081,6 min baş olub. Bu rəqəm də heyvandarlıq təsərrüfatındakı xırdabuynuzluların sayının azaldığını göstərir. Belə ki, 2023-cü il yanvarın əvvəlində ölkədə 7 751,7 min baş qoyun və keçi qeydə alınmışdı. Deməli son bir ildə qoyun və keçilərin sayında 670,1 min baş azalma olub.

Ukrayna qoşunları Avdiyevkadan geri çəkilir

Ukrayna qoşunları Avdiyevkadan geri çəkilir.

“Report” UNIAN-a istinadən xəbər verir ki, bu barədə “Tavriya” əməliyyat-strateji qoşun qrupunun komandiri, briqada generalı Aleksandr Tarnavski deyib.

Onun sözlərinə görə, aylarla davam edən döyüşlərdən sonra bu barədə qərar qəbul edilib.

Almaniya Ukraynaya 1,1 mlrd. avro luq yeni yardım paketi hazırlayır

Almaniya hökuməti Ukraynaya hərbi dəstək çərçivəsində 1,1 mlrd. avro dəyərində yeni yardım paketi hazırlayır.

APA xəbər verir ki, bunu Almaniya Kansleri Olaf Şolts Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski ilə görüşdən sonra brifinq zamanı deyib.

Kanslerin sözlərinə görə, paketə müxtəlif növ silah-sursatla yanaşı, 33 haubitsa, 120 min ədəd döyüş sursatı, 2 ədəd “Skynex” hava hücumundan müdafiə sistemi və IRIS-T üçün raketlər daxildir.

Prezident Münxendə mühüm görüşlər keçirdi

Fevralın 16-da 60-cı Münxen Təhlükəsizlik Konfransında iştirak etmək üçün Münxen şəhərində səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevlə qarşı tərəfin müraciətinə əsasən İtaliyanın “Leonardo” şirkətinin baş həmdirektoru Lorenzo Marianinin görüşü olub.

Prezident İlham Əliyevlə qarşı tərəfin müraciətinə əsasən ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri, Malta Respublikasının xarici, Avropa işləri və ticarət naziri

İlan Borqun da görüşü olub.

Münxendə habelə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının prezidentinin görüşü olub.

Qeyd edək ki, bunlar qəzetimiz çapa gedənədək baş tutan görüşlər idi, mühüm təmaslar davam edib.

Həmçinin, Prezident İlham Əliyev ilə ABŞ Prezi-

dentinin global infrastruktur və enerji təhlükəsizliyi üzrə xüsusi koordinatoru Amos Hoxşteynin qarşı tərəfin müraciətinə əsasən görüşü olub.

Həcc qiymətləri ilə bağlı deyilənlərə dindarlardan reaksiya

Hərbi ekspertdən Həccə gedəcək pulları YAŞAT Fonduna köçürmək təklifi

Həcc ziyarəti üçün müəyyənləşən qiymətlər bu il də müzakirələrə səbəb olub. Əsasən də sosial şəbəkələrdə insanlar “pulu Həcc ziyarətinə xərcləməkdənsə, ehtiyacı olanlara ödəmək daha savab iş olar”, - deyərənəzirlir. Hərbi ekspert Ədalət Verdiyev isə deyib ki, 10 min manata başa gələn Həcc ziyarəti yalnız imkanlı şəxslər üçün əlçatandır: “Təklif edirəm ki, ölkəmizdə bu ziyarətə gedənlər xərcləyəcəkləri vəsaitlərin bir hissəsini, yaxud da kim istəyərsə daha çoxunu YAŞAT Fonduna köçürsünlər. Hacı adına namizədlər xalqa nümunə göstərmək üçün fəaliyyətə başlasınlar. Tanınmış din xadimləri bu prosedura şəxsi nümunələri ilə dəstək versinlər. Ziyarətgahlardakı nəzir qutulara nəzarət də YAŞAT Fonduna verilsin. Vətəndaş da nəzir qutusunda atacağı vəsaiti bundan sonra fonda köçürsün. Biz də bu prosesi maddi və mənəvi cəhətdən dəstəkləyək. Mənim şəxsən ziyarətə getmək niyyətim yoxdur, amma YAŞAT Fondunun imkanlarını genişləndirmək hamımızın borcudur. YAŞAT Fondunu qalib xalqımızın, qalib Əsgərimizin yardım simvolu kimi dünyaya tanıdaq. Eyni daşları pulla alıb eyni şeytana atanlar onsuz da çoxdur. Biz heç olmasa daşlara verdiyimiz vəsaiti şəhid övladlarının təhsilinə, əlillərin ehtiyaclarına xərcləyək. Bu, Allaha da xoş gedər, bəndəyə də”.

Bəs görəsən, hərbi ekspertin dediklərini ilahiyatçılar necə qarşılayır?

Məlumat üçün bildirək ki, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi 2024-cü ildə Həcc ziyarətinə getmək istəyən azərbaycanlı zəvvarlar üçün qiymətləri təyin edib. Bir nəfər üçün ziyarət paketinin qiyməti 5850 ABŞ dolları təşkil edir. Vüsal Cahangiri qeyd edib ki, ziyarət vahid formada təşkil olunacaq və hava nəqliyyatı ilə həyata keçiriləcək. Sənədlərin qəbulu 12 fevral 2024-cü il tarixdən etibarən iş günləri ərzində saat 10:00-dan 16:00-a kimi Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Bakı şəhəri, Mirzə Fətəli küçəsi 7 ünvanında yerləşən inzibati bina-sında aparılacaq.

Məsələ ilə ilahiyyatçı

Fərid Abdulla “Yeni Müsavat”a fikirlərini açıqladı:

“Hər il Həcc mövsümü öncəsi bu məsələ gündəmə gəlir, o qədər pulu verərkən kasıba əl tutsunlar, filan yerlərə ödəsinlər. Necə ki, Qurban bayramı öncəsi də görürük ki, heyvanlar qətlə yetirilməsin - şüarı səsləndirənlər var. Necə ki, Ramazan ayı öncəsi: “Oruc tutmaq cana zərərli” - deyənlər də ortaya çıxır. Belə fikirlərin nə qədər səmimi olduğunu Allah bilir. Çox vaxt belə fikirlərin altından islamofobiya çıxır. Əgər 10-15 dəqiqə belə iddialar edənlərlə danışanı: din cahillikdir, boş şeydir - fikrini görəcəksiniz. Yeni bu iddiaların altında İslam, ya da xüsusilə hansısa millətə nifrət yatır. Dünyanın müxtəlif ölkələrini səyahət edənlər, milyonluq maşın və evlər alanlar barədə belə tənqid eşidə bilməzsən. Dəyəri dəyərlə vurmaq yanlış işdir.

Həcc - buna maddi və fiziki imkanı çatın kəs üçün vacibdir. Kasıba, fəqirə əl tutmaq isə ayrı bir hökmdür. Bir dəstə adam çıxmışdı ki, namaz qılmayan oruc tuta bilməz deyirdi. Halbuki bu ikisi ayrı-ayrılıqda fərz əməllərdir. Baxın, nə üçün demirlər ki, Həccə getmək istəyən kəs, oraya 10 min manata yaxın pul verirsinizsə, filan yerdə də min manat verin. Niyə məhz deyirlər ki, xeyr, o pulu ora vermə. Gətir filan yerə ver. Halbuki obyektiv yanaşma bunu tələb edir ki, sən xeyriyyəyə dəvət edəsən. Belə deyilmi? Yəni də deyim ki, nifrət, fobiya, cahillik hesab etmə və s”.

İlahiyyatçı əlavə edib ki, hər kəsin azad seçimi var və malından istifadə hüququ var: “Kim istəyir Fransaya gedir, kim istəyir Həccə ge-

dir. Bir fərq var ki, Həccə gədən bunu vacib əməl, dinin buyruğu kimi əməl edir. Bundan kimə nə?! İkincisi, ola bilər ki, kimlərsə görmür, şəxsən mən hər gün neçə-neçə inancılı kəslərin müxtəlif yardım və xeyriyyə aksiyaları keçirdiklərini görürəm. Hər il qanvermə aksiyaları, Ramazan aylarında dini inanclarından asılı olmayaraq, kasıb ailələrə, şəhid ailələrinə və sair yerlərə azuqə təminatı aparılır. Niyə indi qədər bunu qabartmaq istəmir tənqidçilər? Bəs bunları görmürsünüz? Yeni belə tənqidlər zəttən, lap optimist düşünsək belə, tövsiyə xarakterli ola bilər. Hər il müxtəlif adlar altında özünü qabardır. Lakin zəttən Həcc mövsümü də davam edib və edəcək, xeyriyyə işləri də davam edib, edəcəkdir.

Şəhid və qazi ailələrinə diqqət və qayğı da davam edib edəcək. Bunlar fərqli dəyərlərdir. Əsla bir-birinə zidd qoyulub, manipulyasiya edilməlidir”.

Dini mövzularda ixtisaslaşan jurnalist Kənan Rövşənoğlu da mövzu ilə bağlı fikrini bildirib: “QMİ Həcc ziyarətinin qiymətini elan edib, yenə “Facebook”-a hay düşüb. Hamı zəvvarların pulunu hesablayır. Başqasının pulunu hara xərcləməklə bağlı haqq-hesab aparılır. Uzun illər Həcc ziyarətinin qiymətinin bəha olması barədə yazan biri olaraq yenə də o fikirdəyəm ki, qiymətləri nisbətən ucuz etmək olar və lazımdır. Amma bu o demək

deyil ki, yerindən qalxan camaatın şəxsi seçimi və inanc azadlığına burnunu soxa bilər. Əvvəla, bu dini ziyarətdir, yeni ibadətdir, hər kəsin seçimi var, özü bilər nə qədər xərcləyər. Ona qalsa, 2023-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycanda içki və siqaretdə 1 milyard 959,6 milyon manat pul xərclənib. Kiməsə gedib deyər bilərsiniz ki, sən içmə, çəkmə, ver biz xərcləyək? Basıb həmin adamin gözünü çıxarar.

Mən keçən il təsadüfən bir tanışın söhbətinə düşdüm, üç nəfərlik ailə ilə Antalyada turpaketə 9 min manat pul verildiyini dedi. İldə onminlərlə insan Türkiyə, Misir, Monteneqro, İspaniya, Fransaya gedir. Həccə isə cəmi 1500 adam gedir.

Əlbəttə, bunu bir dəfə ətraflı yazmışam, insanlar yardımını içki içən, nə bilim İspaniyada dincələndən deyil, dindardan gözləyir, açıq şəkildə etiraf etməsə də, dindar insandan kömək gözləyir, haqlı olaraq. Bu da normaldır, belə də olmalıdır. Çünki xeyirxahlıq dinin tələbidir. Amma bu o demək deyil ki, sən dindarin həyatına müdaxilə edib, onun vacib ehtiyaclarına da müdaxilə edəsən. Bir az fərdlərin seçiminə, inancına ehtiramla yanaşmaq lazımdır. Bu, elementar insanlıq qaydasıdır”.

□ Afaq MİRAYIQ, “Yeni Müsavat”

“Ermənistan qanunvericiliyində Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiası var, məsələ həll edilməlidir”

Fərid Şəfiyev

Hüquqi cəhətdən Ermənistanın qanunvericiliyində Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiası var. Buna görə də konstitusiyaya məsələsi həll edilməlidir.

APA xəbər verir ki, bunu Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində “Qlobal sistemlərdə yeni dövr, güc savaşları və Cənubi Qafqaz” mövzusunda keçirilən beynəlxalq paneldə çıxışı zamanı deyib.

“BMT-də erməni diplomatların çıxışlarında hələ də Dağlıq Qarabağ ifadəsi işlədilir. Yeni ritorik müharibə Azərbaycana qarşı davam edir”, - o bildirib.

Sərhəddə bir neçə gün öncəki məlum insident İrəvanın Bakı ilə sülh istəyində səmimi olmadığını növbəti dəfə göz önünə sərdi. Təxribata Ermənistan XİN-in reaksiyasından da bir daha aydın oldu ki, kapitulyant tərəfin təsəvvüründəki sülh anlaşmasının sülhə heç bir dəxli yoxdur. O zaman onunla danışıqlar aparmağa dəyərmi?

Gerçək belədir ki, 44 günlük müharibədən üç ildən çox keçməsinə rəğmən, hələ də xarici havadarların boş vədlərinə inanaraq, “bəlkə də qayıtdılar” xülyası ilə yaşayan Ermənistan, onun iqtidar daxil, siyasi-ictimai qüvvələri yeganə düz yola çıxı bilmirlər. Belə təəssürat yaranır ki, bu ölkədə, ümumiyyətlə, Azərbaycan və Türkiyə ilə beynəlxalq hüquq normalarına, elementar qonşuluq prinsiplərinə əsaslanan əlaqələr qurmağa qadir lider, qüvvə yoxdur.

Məsələn, sərhəddəki son insidentlərdən danışan iqtidar deputatlarından biri deyib: “Sülh o zaman olacaq ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında hərbi balans yaranacaq”.

Diqqət edin, hazırda qonşu ölkə Azərbaycanla müqayisədə qat-qat zəifdir, amma sülh sazişindən yayınır, əgər hərbi paritet yaranarsa, Ermənistan güclənərsə, sülh sənədinə imza atarmı?

“Azərbaycan dialoq yolu ilə əldə edə bilmədiyi şeylərə nail olmaq üçün hərbi müdaxilə təhlükəsindən istifadə edir”. Bu cəfəngiyyəti isə baş nazir **Nikol Paşinyan** sərhəddəki son olaylarla bağlı hökumətin iclasında deyib.

Onun iddiasına görə,

son sərhəd hadisəsi Azərbaycanın “destruktiv siyasəti”nin növbəti təzahürüdür: “Bu, Azərbaycanın Ermənistanla qarşı hərbi zorakılıq məqsədlərinin dəyişməz qaldığını göstərir”.

Belə bir destruktiv hökumətlə danışıqların perspektivi yaxşı ola bilərmi?

“Əgər bizə qarşı ərazi iddialarına son qoyulmazsa, əgər Ermənistan öz qanunvericiliyini normal qaydaya salmazsa, təbii ki, sülh müqaviləsi olmayacaq”.

“Ermənistanın nə qədər havadarı olsa da, heç kim bizi dayandıra bilməz. Bizim Ermənistan ərazisinə iddiamız yoxdur, ancaq onlar da öz iddialarını geri döndərməlidirlər. Bizimlə əsassız iddialarla, şantaj dili ilə danışmaq onlara bəla başa gələcək və onu yəqin ki, hər kəs görür”.

Bu fikirləri Prezident İlham Əliyev fevralın 14-də keçirilən andiçmə mərasimində nitqində söyləyib. Ermənistan Bakının xəbərdarlıqlarını, nəhayət, düzgün oxuyacaqmı?

Politoloq Yusif Bağırzadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistanın davamlı şəkildə sülh prosesini “tormozlamağa” yönəlik fəaliyyəti, bu ölkənin sülhə hazır olmaması və destruktiv yanaşmaları onu göstərir

ki, bu proses hələ çox vaxt aparacaq. Sülh olmadığı müddətdə isə bölgədə öz maraqlarını təmin etmək istəyən ayrı-ayrı qüvvələr bundan sonra da İrəvanı revanışmə şirnikləndirməkdə və bu ölkəni silahlandırmaqda davam edəcəklər: “Prezidentin andiçmə mərasimində bu məqama bir daha toxunaraq xəbərdarlıq etməsi isə təkcə Ermənistan deyil, həm də onların havadarlarına verilmiş mesaj kimi qəbul olunmalıdır. Yəni başqa sözlə desək Bakının xəbərdarlıqlarının düzgün oxumalı olan tərəf təkcə Ermənistan deyil,

Ermənistanın odla oyunu: Əliyevin son mesajları yenə yanlış oxunsa...

Siyasi ekspert: “Hələ də bu şəkildə xəbərdarlıqlardan dərs çıxara bilmir”

Hərbi ekspert: “Anlamalıdır ki, düzgün yol seçib sülhə gəlməyəcəksə, revanş yolunu seçəcəksə, heç bir kənar güc hayına çata bilməyəcək, Azərbaycan Ordusu onu tamamilə diz çökdürəcək”

həm də Fransanın təmsalında ayrı-ayrı Qərb dairələri olmalıdır: “Keçən dövrün təcrübəsi göstərir ki, Ermənistan hələ də bu şəkildə xəbərdarlıqlardan dərs çıxara bilmir. Çünki Bakı artıq ilk dəfə deyil ki, ən yüksək səviyyədə, Ermənistanla bu səpkili xəbərdarlıqlar edir. Zaman isə Ermənistanın ziyanına işləyir. Bu ölkə hər nə qədər dəstəklənsə də, hər nə qədər silahlansa da onların Azərbaycana qarşı duruş gətirmək imkanları yoxdur. 44 günlük müharibədə on mindən artıq fərarsı olan, cəmi bir günlük anti-terror əməliyyatı nəticəsində on mindən artıq ordusu Qarabağda tərk-silah edilən bir dövlətə nə qədər silah verirsən ver, nəticə dəyişməyəcək. Odur ki, Ermənistan dərk etməlidir ki, onun hərbi gücünü artırması bizi heç bir halda dayandıra və geri addım atmağa məcbur edə bilməz.

Prezidentin də çıxışı zamanı qeyd etdiyi kimi, “Əgər bizə qarşı ərazi iddialarına son qoyulmazsa, əgər Ermənistan öz qanunvericiliyini normal qaydaya salmazsa, təbii ki, sülh müqaviləsi olmayacaq”. Sülh olmaması isə təbii olaraq regionda eskalasiya riskini artırır. Belə olan halda isə Ermənistan hələ çox qisas əməliyyatlarına hazır olmalıdır”.

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov isə bildirdi ki, Azərbaycan Prezidentinin andiçmə mərasimində faktiki olaraq Ermənistanla xəbərdarlıq etməsi İrəvan tərəfindən çox ciddiyyə alınmalıdır: “Son illərin təcrübəsindən Ermənistan nəticə çıxarmalıdır. Yaxşı bilirlər ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dediyini gec-tez edən liderdir. Ermənistan fərqi nə varmalıdır ki, çox qətiyyətli bir liderin Prezident olduğu Azərbaycanla üz-üzə qalması onun sonunu gətirə bilər. Ona görə də İlham Əliyevin sözlərini düzgün qiymətləndirməli, revanşizmdən imtina edib sülh sazişini imzalamalıdır. Ermənistan bu dəfə verilən mesajı, edilən xəbərdarlığı düzgün oxumasa, özü-

nə ən böyük pislili etmiş olacaq. Azərbaycan müharibə tərəfdarı olan dövlət deyil, həmçinin başqa ölkələrə ərazi iddiası yoxdur. Lakin Azərbaycan özünə qarşı istənilən təhdidin yerində məhv etmək qüdrətindədir. Bir neçə gün öncə Zəngilan istiqamətində Ermənistan müzdlü hərbiçilərinin Azərbaycana qarşı etdiyi təxribata verdiyimiz cavab bir daha İrəvana dərs olmalıdır.

Azərbaycan Ordusu 2020-ci ildəkindən daha da güclü vəziyyətə gətirilib və bu proses dayanmayıb. Ordumuz hər gün güclənir, ən müasir silahlarla silahlanır. Təsədüfi deyil ki, Prezident İlham Əliyev andiçmə mərasimində bundan sonrakı dönmə üçün də bir nömrəli vəzifələrdən biri kimi məhz ordumuzun güclənməsi məsələsinə xüsusi diqqət ayırırdı. Bu, bir daha hər kəsə mesaj oldu ki, Azərbaycan Ordusu istənilən an istənilən təhdidin qarşısını almağa hazırdır. Ermənistan anlamalıdır ki, əgər düzgün yol

seçib sülhə gəlməyəcəksə, revanş yolunu seçəcəksə, heç bir kənar güc onun hayına çata bilməyəcək, Azərbaycan Ordusu onu tamamilə diz çökdürəcək. Odur ki, Ermənistanın qarşısında iki seçim, iki yol var. Biri qonşu Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalayıb normal qonşuluq münasibətləri yaradıb məhv olmaqdan xilas olmaq. İkincisi, revanş yolunu seçib Azərbaycana qarşı hərbi addımlar atmaq və öz ordusunun sonuncu əsgərinə qədər qırılıb məhv edilməsinin acısını, dövlət kimi sarılıb məhv olmağı yaşamaq. Seçim onlarındır. Ermənistan Fransa kimi onu qızıqdıranlara arxayın etməlidir. Azərbaycanın Türkiyə kimi rəsmi hərbi müttəfiqinin də olduğunu unutmamalıdır. Azərbaycanın Şuşa Şəyannaməsi kimi böyük sığortası da var. Bizə qarşı kənardan istənilən müdaxilə Şuşa Şəyannaməsinin işə düşməsinə gətirib çıxaracaq”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Fevralın 16-da ölkənin yeni baş naziri təyin olundu və Nazirlər Kabinetinin yeni tərkibi təsdiqləndi.

Günün birinci yarısında Milli Məclis Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin vəzifəyə təyin edilməsinə razılıq verdi. Bir neçə saat sonra isə Prezident İlham Əliyev sərəncam imzalayaraq, Əli Əsədovu baş nazir təyin etdi.

Günün ikinci yarısında isə Nazirlər Kabinetinin yeni tərkibi təsdiqləndi.

Musavat.com xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bununla bağlı sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Nazirlər Kabinetinin üzvləri aşağıdakı şəxslər təyin ediliblər:

Baş nazirin birinci müavini - Yaqub Abdulla oğlu Eyyubov;
 Baş nazirin müavini - Əli Cavad oğlu Əhmədov;
 Baş nazirin müavini - Şahin Abdulla oğlu Mustafayev;
 Daxili işlər naziri - Vilayət Süleyman oğlu Eyvazov;
 Ekologiya və təbii sərvətlər naziri - Muxtar Bahadur oğlu Babayev;
 Elm və təhsil naziri - Emin Eldar oğlu Əmrullayev;
 Energetika naziri - Pərviz Oqtay oğlu Şahbazov;
 Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri - Sahil Rafiq oğlu Babayev;

Fövqəladə hallar naziri - Kəmaləddin Fəttah oğlu Heydərov;
 Gənclər və idman naziri - Fərid Fazil oğlu Qayıbov;
 Xarici işlər naziri - Ceyhun Əziz oğlu Bayramov;
 İqtisadiyyat naziri - Mikayıl Çingiz oğlu Cəbbarov;
 Kənd təsərrüfatı naziri - Məcnun Qadir oğlu Məmmədov;
 Maliyyə naziri - Samir Rauf oğlu Şərifov;
 Mədəniyyət naziri - Adil Qabil oğlu Kərimli;
 Müdafiə naziri - Zakir Əsgər oğlu Həsənov;
 Müdafiə sənayesi naziri - Vüqar Valeh oğlu Mustafayev;
 Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri - Rəşad Nəbi oğlu Nəbiyev;
 Səhiyyə naziri - Teymur Yusif oğlu Musayev;
 Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri - Bahar Əvəz qızı Muradova;
 Diasporla İş üzrə Dövlət

Azərbaycan Respublikasının yeni ədliyyə naziri təyin olunanaq həmin vəzifənin müvəqqəti icrası Azərbaycan Respublikası ədliyyə nazirinin müavini Azər Məmməd oğlu Cəfərova, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri təyin olunanaq həmin vəzifənin müvəqqəti icrası isə komitə sədrinin birinci müavini Səyyad Adil oğlu Salahliya həvalə edilib. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı sərəncamlar imzalayıb.

Kimlə, hansı komanda ilə

ların əksəri Qarabağ qələbəminin əldə olunması prosesində fəal iştirak ediblər. Faktiki olaraq görünən budur ki, dövlət başçısı ölkəmizin yeni dövründə, yeni mərhələsində sınılanmış Zəfər komandası ilə davam etməyi daha məqsədəuyğun sayıbsa, bu, müzakirə mövzusu olmamalıdır. Çünki Prezident komandasını müəyyən edərək bütün hədəflərinə uyğun, tam hesablanmış bir qərar verib - sınılanmış hökumətlə, dənqələr, dərinlikləri dəqiq bilən kadr bazası ilə məqsədlərə daha tez nail olmaq mümkündür.

Yeni dövrə Zəfər komandası ilə - Prezidentin pragmatik seçimi

Dövlət başçısı Əli Əsədovu yenidən baş nazir təyin etdi, hökuməti təsdiqlədi; Fikrət Məmmədov və Mübariz Qurbanlı yeni kabinetdə yer almadı; yeni nərhələdə hüquqi, sosial və iqtisadi islahatları sınılanmış və etimadı doğrultmuş kadr bazası ilə aparmaq qərarı təqdir edilir; ölkənin təhlükəsizliyinin daha da möhkəmləndirilməsi və inkişafının sürətləndirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılması dərinlikləri bilən şəxslərlə mümkündür...

Komitəsinin sədri - Fuad Rauf oğlu Muradov;
 Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri - Şahin Soltan oğlu Bağrov;
 Dövlət Sərhəd Xidmətinin reisi - Elçin İsağa oğlu Quliyev;
 Dövlət Statistika Komitəsinin sədri - Tahir Yaqub oğlu Budaqov;
 Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri - Anar Adil oğlu Quliyev;
 Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri - Rövşən Şükür oğlu Rzayev;
 Dövlət Miqrasiya Xidmətinin reisi - Vüsal Əfqan oğlu Hüseynov;
 Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin reisi - Əli Nağı oğlu Nağıyev;
 Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin reisi - Orxan Sədyar oğlu Sultanov;
 Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xid-

mətinin reisi - Mürsəl Qorxmaz oğlu İbrahimov;
 Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri - Zaur Rauf oğlu Mikayilov;
 Dövlət Turizm Agentliyinin sədri - Fuad Hüseyn oğlu Nağıyev;
 Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri - Qoşqar İlahi oğlu Təhməzli;

Milli Arxiv İdarəsinin reisi - Əsgər Adil oğlu Rəsulov.
 Dövlət başçısının "Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin yeni tərkibi haqqında" Sərəncamında ədliyyə naziri olmuş Fikrət Məmmədovun və Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri olmuş Mübariz Qurbanlının adı yoxdur.

İşləyəcəyini müəyyən etmək təbii ki, Prezidentin müstəsna hüququ və səlahiyyətidir. Nəzəri olaraq təhlillər aparıldıqda isə əslində Zəfər seçkisindən sonra Prezidentin komandasında radikal dəyişiklik etməyəcəyi əslində gözlənilən idi. Çünki son bir neçə ildə nazirlərin bir çoxu yenilənib (siyahıdan da bu aydın görünür), on-

Dövlət başçısı inauqurasiya mərasimində ölkədə yeni dövr başladığını bildirib. Bu, o anlama gələ bilməz ki, yeni dövrdə bütün məmur komandası yenilənməlidir. Əvvəla, qeyd etdiyimiz kimi, kabinetdəki məmurların çoxu yenilənmiş kadrlardır. İkincisi, məmur "yeni dövr atributu" sayıla bilməz. Məmur, sadəcə, bütün situasiyalarda və dövrlərdə ona tapşırılan işi icra edir, bacarmayan uzaqlaşdırılır, sabotaj edən sərt cəzalandırılır. Təcrübə bunu deyir.

Yeni dövrdə bölgədə, dünyada və Azərbaycana münasibətdə yaranmış tendensiyalara uyğun siyasət aparılacaq, paralel olaraq ölkədə sistemli islahatlar aparılacaq, bunlar daha çox hüquqi, sosial, təhlükəsizlik sahələrini və iqtisadi inkişafı əhatə edəcək. İslahat isə kadr dəyişiklikləri demək deyil və biz atılan köklü, sistemli addımların nələrdən ibarət olacağını qısa müddətdə müşahidə edəcəyik.

□ **Hazırladı: ƏSAD MƏMMƏDLİ**

Türkiyə səfiri: "Zəngəzur dəhlizinin açılmasının sülh gətirəcəyinə inanırıq"

Türkiyə başda Cənubi Qafqaz olmaqla, Fələstin və Ukraynada sülhün əldə olunmasında daima maraqlıdır.

APA xəbər verir ki, bunu Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri Cahit Bağcı Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində "Global sistemlərdə yeni dövr, güc savaqları və Cənubi Qafqaz" mövzusunda keçirilən beynəlxalq paneldə çıxışı zamanı deyib.

"Türkiyə Azərbaycan və Ermənistan arasındakı sülh prosesini izləyir və dəstəkləyir. Zəngəzur dəhlizinin açılmasının sülh və sabitlik gətirəcəyinə inanırıq", - səfir əlavə edib.

Mərkəzi Bank: "Neftin orta qiyməti bu il 80 dollar səviyyəsində olacaq"

Rusiya Mərkəzi Bankı 2024-2025-2026-cı illər üçün "Brent" markalı neftin orta qiyməti üzrə proqnozunu dəyişməyib.

Bu barədə "APA-Economics" Rusiya Federasiyası Mərkəzi Bankın ortamüddətli proqnozuna istinadən xəbər verir.

Sənədə əsasən, bu il "Brent" markalı etalon neftin orta qiyməti bir barel üçün 80 ABŞ dolları səviyyəsində olacaq (proqnoz dəyişməyib).

Mərkəzi Bank 2025-2026-cı illər üçün "Brent" in orta qiyməti üzrə proqnozunu müvafiq olaraq 75 və 70 dollar səviyyəsində saxlayıb.

Qurumun qiymətləndirməsinə görə, ötən il qeyd olunan göstərici 82 dollar təşkil edib.

Fevralın 16-sında Milli Məclisin növbəti iclası keçirildi. Spiker Sahibə Qafarova giriş nitqində əvvəlcə prezident seçkisinin nəticələrindən bəhs edərək bildirdi ki, bu il fevralın 7-də ölkəmizin siyasi həyatında tarixi əhəmiyyətli bir hadisə baş verib:

“Demokratik və şəffaf seçəraitdə keçirilən azad və ədalətli seçkilərdə möhtərəm cənab İlham Əliyevin parlaq qələbəsi onun Azərbaycan xalqı və dövləti qarşısında müstəsna xidmətlərinə verilən yüksək qiymətin ifadəsi olub. Ölkəmizin bütün ərazisində keçirilən növbədənkenar prezident seçkisi milli inkişaf tariximizə Zəfər seçkisi kimi daxil olub. Xalqımız Azərbaycanın qüdrətli dünya dövlətinə çevrilməsində həlledici rolunu liderinə sonsuz inam və etimadını bir daha ifadə edib, Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən təməli qoyulmuş siyasi xəttin davam etməsinə istədiyini bildirib. Bu müdrik seçim bölgədə və dünyada mü-rəkkəb proseslərin cərəyan etdiyi bir dövrdə Azərbaycanda səriştəli və məsuliyyətli rəhbərlik amilinin davamlılığını təmin edib”.

Sədr əlavə etdi ki, Milli Məclis adından möhtərəm cənab İlham Əliyevə məktub göndərib: “Yenidən dövlət başçısı seçilməsi münasibəti ilə ona səmimi təbriklərimizi çatdırmış və xoş arzularımızı ifadə etmişəm.

Bizə qürur verən bir məqam da bundan ibarətdir ki, möhtərəm cənab Prezidentin andiçmə mərasiminin Milli Məclisdə keçirilməsi ənənə halını almışdır. Bu da dövlətimizin rəhbərliyi tərəfindən parlamentə verilən önəmi nümayiş etdirir”. S.Qafarova bildirdi ki, Milli Məclis isə dövlət başçısının uzaqgörən daxili və xarici siyasətini qanunvericilik səviyyəsində dəstəkləmək üçün öhdəsinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirməyə çalışacaq.

Parlament sədri ardınca bildirdi ki, iclasın gündəliyində 8 məsələ var və 1-ci məsələ Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə namizədlik haqqında qərar layihəsidir: “Hörmətli deputatlar, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 118-ci maddəsinin II hissəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev baş nazir vəzifəsinə Əli Hidayət oğlu Əsədovun namizədliyinə razılıq verilməsi üçün Milli Məclisə müraciət etmişdir. Konstitusiyanın 95-ci maddəsinin I hissəsinin 9-cu bəndinə uyğun olaraq, parlament Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin vəzifəyə təyin edilməsinə razılıq verilməsi məsələsinə dair qərar qəbul etməlidir”.

S.Qafarova daha sonra Ə.Əsədovun həyat yolu haqqında qısa məlumat

verdi. “2019-cu il oktyabrın 8-dən Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsində çalışmışdır, bu il fevralın 14-dən baş nazir səlahiyyətlərini icra edir. Əli Əsədovun iqtisadi məsələləri dərinlən bilən təcrübəli mütəxəssis olması Nazirlər Kabinetinin fəaliyyətinin müasir tələblər səviyyəsində qurulmasında mühüm rol oynayır. Əli müəllim yüksək işgüzar və mənəvi keyfiyyətlərə malik olan, bütün bilik və bacarığını işə sərf edən bir insandır. Əminliklə söyləmək olar ki, hörmətli Əli Əsədov Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsində fəaliyyətini layiqincə davam etdirəcək”, - spiker bildirdi.

Daha sonra Prezidentin təqdimatı ətrafında çıxışlar başlandı. Deputatlar Ə.Əsədov haqqında müsbət fikirlərini bölüşdülər, təqdimatı dəstəklədilər.

Deputat Qüdrət Həsənzadə isə yenidən baş nazir vəzifəsinə təsdiqlənən Əli Əsədova konkret suallarla müraciət etdi. “Hörmətli Əli müəllimə mənim də hörmətim var, amma ona ünvanlanacaq suallarım da var”, - deyən deputat bildirdi ki, cənab Prezident fevralın 14-də andiçmə mərasimində Azərbaycanda yeni bir dövrün başladığını söyləyib: “Əli müəllimdən soruşmaq istəyirəm ki, bu dövr özünü nədə ehtiva edəcək və nədə göstərəcək? İkincisi, hökumət repetitorluğun qarşısının alınması üçün hansısa addımlar atmaq barədə düşünürmü? Cənab Prezident söylədi ki, biz Türkiyə, türk dövlətləri ilə daha sıx inteqrasiya olunmalıyıq, bu baxımdan Türkiyə ilə ümumi bazar yaradılması barədə hər hansı bir ideya, düşüncələr, fikirlər varmı? Bundan başqa, hesab edirəm ki, kasıb insanların nə Əli müəllimə, nə də bizim hökumət üzvlərinə heç bir pisliyi keçməyib. Ona görə soruşmaq istəyirəm: quru sərhədləri nə vaxt açılacaq? Məsələn, insanlar nə vaxt qohumlarını ziyarət etmək üçün Gürcüstana gedə biləcəklər?”

Spiker Sahibə Qafarova bildirdi ki, bir müddət sonra hökumətin parlament qarşısında hesabatı olacaq və sualları həmin iclasda da hökumətə ünvanlamaq olar.

Ardınca Milli Məclis Prezident İlham Əliyevin təqdimatı əsasında baş nazir vəzifəsinə namizədliyi təqdim edilmiş Əli Əsədovun namizədliyini təsdiqlədi. 105 deputat lehənə, 1 əleyhinə, 1 bitərəf olmaqla Ə.Əsədova etimad göstərildi.

Baş nazirliyə namizədliyi təsdiqlənən Əli Əsədov parlament tribunasından çıxış etdi. Öncə ona etimad göstərən Prezidentə təşəkkürünü bildirdi, eyni zamanda dövlət başçısını yenidən xalqın böyük etimadını qazanması münasibətilə təbrik etdi. Azərbaycanın böyük Zəfərindən bəhs edən Ə.Əsədov ardınca yeni hökumətin qarşısında duran əsas vəzifələrdən danışdı.

Zəfər seçkisindən sonra parlamentdən mühüm qərar

Milli Məclis Əli Əsədovun baş nazir vəzifəsinə təyin edilməsinə “hə” dedi

Bildirdi ki, qarşıda duran əsas vəzifələrdən biri ordu quruculuğu, hərbi sənayenin inkişafı, sərhədlərin qorunmasının gücləndirilməsi olacaq: “Digər tərəfdən, ölkənin xarici risklərdən qorunmaq, azad edilmiş ərazilərin bərpası, məcburi köçkünlərin doğma yurdlarına qaytarılması əsas prioritetlərdən olacaq. Hər zaman olduğu kimi şəhid ailələri və müharibə əlillərinə dövlət qayğısının artırılması planlaşdırılır”.

Baş nazir dedi ki, Azərbaycan hökuməti ölkənin davamlı inkişafının və xalqın firavan həyatının təmin edilməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyev tərəfindən qarşıya qoyulan vəzifələrin və verilən tapşırıqların vaxtında və yüksək keyfiyyətlə yerinə yetirilməsi üçün bütün səylərini səfərbər edəcək: “2019-cu ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən ilk dəfə baş nazir vəzifəsinə namizədliyimin irəli sürülməsi zamanı bu yüksək kürsüdən çıxışımın ödənməsi üçün bütün səylərini səfərbər edəcək”.

Baş nazir dedi ki, Azərbaycan hökuməti ölkənin davamlı inkişafının və xalqın firavan həyatının təmin edilməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyev tərəfindən qarşıya qoyulan vəzifələrin və verilən tapşırıqların vaxtında və yüksək keyfiyyətlə yerinə yetirilməsi üçün bütün səylərini səfərbər edəcək: “2019-cu ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən ilk dəfə baş nazir vəzifəsinə namizədliyimin irəli sürülməsi zamanı bu yüksək kürsüdən çıxışımın ödənməsi üçün bütün səylərini səfərbər edəcək”.

Baş nazir dedi ki, Azərbaycan hökuməti ölkənin davamlı inkişafının və xalqın firavan həyatının təmin edilməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyev tərəfindən qarşıya qoyulan vəzifələrin və verilən tapşırıqların vaxtında və yüksək keyfiyyətlə yerinə yetirilməsi üçün bütün səylərini səfərbər edəcək: “2019-cu ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən ilk dəfə baş nazir vəzifəsinə namizədliyimin irəli sürülməsi zamanı bu yüksək kürsüdən çıxışımın ödənməsi üçün bütün səylərini səfərbər edəcək”.

birgə səylərimiz bundan sonra da ölkəmizin tərəqqisinə və xalqımızın rifahının daha da yaxşılaşmasına xidmət edəcək.

Onu da qeyd etdim ki, yaxın vaxtlarda Nazirlər Kabinetinin 2023-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabat diqqətinizə təqdim ediləcək və ödənişli hökumət tərəfindən görülən işləri və qarşıda duran vəzifələri müzakirə edəcəyik”.

Spiker Sahibə Qafarova baş nazir Əli Əsədovu təbrik etdi, ona uğurlar arzuladı.

Gündəlikdəki məsələlərin müzakirəsinə keçildi. “Su təchizatı və tullantı suları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi birinci oxunuşda müzakirə olundu. Deputat Fəzail Ağamalı su ehtiyatlarının toplanması məqsədilə barajların tikilməsini zəruri saydı. Digər deputatlar da global problemə çevrilmiş su probleminin aradan qaldırılmasından ötrü anbarların tikilməsini, dəniz suyunun təmizlənməsini, həmçinin digər tədbirlərin görülməsini zəruri saydı.

İclasda “Avtomobil yolları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirə olunaraq qəbul edildi. Deputat Vahid Əhmədov çıxışında sürətli yoldakı tariflərdən növbəti dəfə bəhs

etdi. O, Bakı-Quba ödənişli yolunda tariflərin çox yüksək olduğunu söylədi. Bildirdi ki, tariflərin yüksək olmasının səbəbindən o yolla ancaq beynəlxalq avtomobil şirkətləri işləyirlər. Odur ki, deputat müvafiq qurumlara müraciətlə tariflərə yenidən baxılmasını xahiş etdi.

Komitə sədri Siyavuş Novruzov yollardakı özbaşınalığa diqqət çəkdi. “Ödənişli yollarda özbaşınalıq edənlərə heç olmasa, 15 gün küçə süpürmək lazımdır. Biri 200-lə sürür özünü çəkir, biri xuliqanlıq edir və sair ictimai qınaq olmalıdır. Neçə-neçə ailələrin taleyi bunlardan asılı olur”, - deyərək bildirdi. Deputat həmçinin Bakıda yolların avtobus, velosiped üçün ayrılmasının dərindən yollarda idarəetmə problemləri yaratdığını söylədi: “Şəhərdə 3 yol formalaşmışdır. Avtobus, velosiped və digər maşınlar üçün yol ayrılıb. Bəs bunları necə idarə edirlər? Avtobus və velosiped yolları adətən boş olur, adi avtomobil o yola girən kimi cərimələnir. Bunun bir yolunu tapmaq lazımdır. Məsələn, avtobus və velosiped yolu boş olanda digər avtomobillər o yoldan istifadə etməsinə icazə verilməlidir. Avtobus və velosiped gələndə isə məcburi yol vermək tələbi qoyulmalıdır. Çünki o iki yol boş olur, amma adi avtomobillər üçün nəzərdə tutulan dar yol tıxacdır. Tramvay xətlərinin çəkilməsi ilə bağlı

məsələ də qaldırılır. İrəli baxmaq lazımdır. Yaponiyada, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində göyde uçan taksilər kəşf edilir. Görəcəyik ki, gələcəkdə başqa ölkələrdə səmada uçan taksilər fəaliyyət göstərir. Odur ki, yeraltı nəqliyyatın inkişafına diqqət etmək lazımdır”.

Spiker də yol mədəniyyəti səranda problemlərin olduğunu söylədi.

Milli Məclis Mülki Prosessual Məcəlləyə borclunun əmlakı üzərinə həbs qoyulması barədə icra məmurunun təqdimatına məhkəmə tərəfindən baxılmasının prosessual əsaslarının müəyyən edilməsi ilə bağlı təklif edilən dəyişiklik layihəsini birinci oxunuşda qəbul etdi. Layihədə qeyd olunub ki, “İcra haqqında” Qanunun 50.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq, icra sənədi icraya yönəldilənə qədər borclunun əmlakına həbs qoyulmayıbsa və ya icra sənədinin icrası zamanı tələbin borclunun əmlakına yönəldilməsi hallarında əmlak üzərinə həbs bir qayda olaraq icra məmurunun əsaslandırılmış təqdimatına əsasən məhkəmənin qərarı ilə qoyulur. Digər dəyişikliklərin də əks olunduğu sənəd müzakirədən sonra birinci oxunuşda qəbul olundu.

“Azərbaycanda bu gün məhkəmə qərarlarının icrası ilə bağlı vəziyyət olduqca acınalılıqdır. Bununla əlaqədar çox sayda vətəndaş narazılığı var. Bir çox hallarda açıqdan-açıq məhkəmə qərarları icra olunmur”. Bunu isə deputat Qüdrət Həsənzadə müzakirələr zamanı söylədi. “Baxmayaraq ki, bunun səbəbi soruşulanda cavab verirlər ki, guya işləri çoxdur və çatdırı bilmirlər. Lakin bu həqiqətdə belə deyil. Bu sahədə ciddi nizam-intizamın, nəzarətin bərpa olunmasının vacibliyinə diqqət yetirməliyik. Hakimlər qəbul etdikləri qətnamələrin icrasına görə birbaşa məsuliyyət daşımalıdır. Eyni zamanda həmin qərarların icrasını görməyənlər barədə elə həmin hakimlər cinayət işi başlamalıdır. Bir sözlə, məhkəmə islahatlarının aparılmasına ciddi ehtiyac var”, - deputat əlavə etdi.

□ **Elsad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanla şerti sərhəddə uzun fasilədən sonra həftənin əvvəlində yaşanan qanlı olaylar Ermənistanın revanşist niyyətini bir daha ortaya qoydu. Eyni zamanda rəsmi İrəvanın Qərbin diktəsi ilə çox təhlükəli oyunun içində olduğunu təsdiqlədi. Təbii ki, tədricən sürət götürmək istəyən kövrək sülh prosesi və iki ölkə arasındakı zəif etimad mühiti də ağır zərbə aldı.

Ermənistanın 1-2 ilə hücum ordusu olacaq? - yeni müharibə anonsu, yoxsa...

Belə görünür ki, Paşinyan iqtidarı sözdə sülhdən dem vursa da, havadarlarının diktəsi ilə Bakıya qarşı revanşist planlardan da əl çəkməyib. Demək, bədəlinə də hazır olmalıdır.

"Bizdə hərbi sənayedə inqilabi dəyişikliklər var. Bu gün Ermənistanın özündə istehsal olunan silahları var".

Bunu hakim "Mülki müqavilə" fraksiyasının deputatı, parlamentin müdafiə və təhlükəsizlik məsələləri üzrə daimi komissiyasının sədr mü-

bədarlığını dönə-dönə edib.

"Müharibədən keçən dövr ərzində biz öz prinsiplial mövqeyimizi bütün məsələlərdə göstərmişdik. Bildirilmişdi ki, Ermənistanın üzərinə götürükləri bütün öhdəliklər yerinə yetirilməlidir".

Bu sözləri Prezident İlham Əliyev andıçmə mərasimindəki nitqində söyləyib.

Ancaq vaxt keçdikcə yenidən bizə qarşı ərazi iddialarının irəli sürüldüyünü, onların yenidən çirkin əməllərindən əl çəkmək is-

bu proses davam edir. Biz elə Ordu yaratmışıq ki, - bundan sonra da bu işlər davam edəcək. Heç kim bizə sataşa bilməz və gələcəkdə də belə bir fikirdə ola bilməz".

Doğrudanmı Ermənistanın 1-2 ilə "yüksek döyüş qabiliyyətli" ordusu ola bilər? Bu, müharibə anonsudurmu? Kapitulyant ölkənin silahlanma yarışında Azərbaycanla ayaqlaşması mümkündürmü? Bakı nələrə diqqət etməlidir?

Deputat Bəhruz Məhərrəmov Ermənistanın bun-

yan etdiyi kimi, "Biz öz məsələmizi həll etmişik. Biz bu gün Ağdamdayıq, Füzulidəyik, Laçındaydıq, Cəbrayıldaydıq, Zəngiləndəyik, Qubadlıdayıq, Kəlbəcərdəyik, Şuşadayıq, Hadrutdayıq, Xocalıdayıq, Ağdərədəyik, Əsgərandaydıq, Xankəndidəyik!" Bu isə Bakıya özünün xarici siyasət kursunu daha rahat formada korreksiya etmək və yeni dövrün tələbinə uyğunlaşdırmaq imkanı verir. Məsələn, Azərbaycan artıq maskası yırtılmış beynəlxalq hüquq

Qudrat Həsənzadə: "Məhkəmə qərarlarının icrası ilə bağlı vəziyyət olduqca acınacaqlıdır"

Azərbaycanda bu gün məhkəmə qərarlarının icrası ilə bağlı vəziyyət olduqca acınacaqlıdır. APA xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin iclasında parlamentin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədr müavini Qudrat Həsənzadə deyib.

Qudrat Həsənzadə bildirib ki, çox sayda vətəndaşın bununla bağlı narazılığı var: "Bir çox hallarda açıqdan-açıq məhkəmə qərarları icra olunmur. Baxmayaraq ki, bunun səbəbi soruşulanda cavab verirlər ki, guya işləri çoxdur və çatdırı bilmirlər. Lakin bu, həqiqətdə belə deyil".

Deputat bu sahədə ciddi nizam-intizamın, nəzarətin bərpa olunmasının vacibliyinə diqqət çəkib: "Hakimlər qəbul etdikləri qətnamələrin icrasına görə birbaşa məsuliyyət daşımalıdır. Eyni zamanda həmin qərarların icrasını görməyənlər barədə elə həmin hakimlər cinayət işi başlamalıdır. Bir sözle, məhkəmə islahatlarının aparılmasına ciddi ehtiyac var".

Bəhruz Məhərrəmov: "Bu təhdidi aradan qaldıracağıq" Emin Həsənzadə: "Bizi məcbur edirlər ki..."

avini **Armen Xaçatryan** deyib: "Bu silahlar bəlkə də 4-cü və ya 5-ci nəsilədir və inkişaf etmiş ölkələr var ki, bu silahları belə istehsal etmir. Bu tempi qoruyub saxlasaq, 1-2 ildən sonra dünyada erməni nailiyyətləri kimi tanınan yüksək texnoloji nailiyyətlərimiz olacaq, təbii ki, hərbi məsələlərdə, hərbi texnika sahəsində və belə temp davam edərsə. Ermənistan kiçik ölkədir, hər şeyi istehsal edə bilmir, biz ultramüasir, daha çox problemləri həll edən texnika istehsal etməyə çalışırıq və bu hərbi texnika yüksək texnologiyalardan istifadə etməklə istehsal olunur. Əlbəttə, bütün bunları uzun müddət gizlətmək mümkün olmayacaq, amma indiki məqamda ən doğrusu çox işləmək, az danışmaqdır".

Deputat qeyd edib ki, pilotsuz təyyarələrin istehsalı ilə bağlı da planlar var və bu işlər davam etdirilir: "Azərbaycan və Türkiyə silahlanır, bütün bunları nəzərə alaraq biz qarşımızda duran çağırışların fərqi deyil və müvafiq tədbirlər görürük. Bir neçə ildən sonra bizim yüksək döyüş qabiliyyətinə malik, müasir ordumuz olacaq və yaxın illərdə Ermənistan məhsulları beynəlxalq bazarlarda yaxşı tanınacaq".

Rəsmi Bakı isə avantürüst planlar quran İrəvana öz xə-

təmədiklərini gördüyümüzü vurğulayan dövlət başçısı bildirib: "Ermənistan sanki İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələrini unutmuşdu. Belə kimsə onlara müəyyən məsləhətlər də verirdi ki, bu öhdəliklər yerinə yetirilməsin".

Prezident həmçinin vurğulayıb: "Sentyabr ayında keçirilmiş antiterror əməliyyatı bir daha Silahlı Qüvvələrimizin gücünü göstərdi. Cəmi bir neçə saat ərzində Ermənistan ordusunun təxminən 15 minlik ekspedisiya korpusu tamamilə iflic vəziyyətinə salındı və onlar ikinci dəfə kapitulyasiya aktına imza atmağa məcbur oldular... Növbəti illərdə qarşımızda duran əsas vəzifələrdən biri Silahlı Qüvvələrimizin daha da gücləndirilməsidir. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra bu istiqamətdə çox böyük addımlar atıldı. Bu gün Azərbaycan Ordusu 2020-ci ildəkindən daha güclüdür və cəmi bir neçə saat davam edən antiterror əməliyyatı bunun bariz nümunəsidir. Silahlı Qüvvələrimizin gələcək inkişafı ilə bağlı lazımi addımlar atılır, lazımi silah-sursat, texnika alınır, yeni silahlı birləşmələr yaradılır. Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin sayı bir neçə dəfə artırılıb, yeni yaradılmış "Komando" silahlı birləşmələrində hərbiçilərin sayı minlərlə ölçülür və

dan sonra Azərbaycanla ayaqlaşma bilməsini tamamilə mümkünsüz sayır: "Prezident İlham Əliyevin andıçmə mərasimindəki tarixi nitqi, həmçinin inauqurasiyadan öncəki gün Azərbaycan və Ermənistan arasında şərti sərhədlərdə baş vermiş tərribata sərt və adekvat formada cavab verilməsi fonunda əslində Ermənistanın sürətlə silahlanması barədə xüsusi müzakirələrə ehtiyac qalmır.

Azərbaycanın güc və imkanları bellidir. Hər kəsə, o cümlədən Ermənistan və havadarlarına da aydındır ki, üçüncü dünya ölkəsi olan Ermənistanın bundan sonra Azərbaycanla güc və imkanlarını bərabərləşdirməsi, ümumiyyətlə, mümkünsüzdür. Lakin cənab İlham Əliyevin inauqurasiya mərasimində də dedi ki, "Ermənistanın havadarları daim bu məsələni müzakirə etmək istəyirlər, öz sözlərini göstərmək istəyirlər və cəmi bir neçə saat tərəflərinə çəkmək istəyirlər, vasitəçi olmaq istəyirlər".

Ermənistan rəsmilərinin bu tip açıqlamaları da eğer bir tərəfdən İrəvanın revanşist niyyətlərindən qaynaqlanırsa, digər tərəfdən havadarlarının təşviqi ilə mövzunu gündəmdə saxlamaq məqsədindən irəli gəlir. Lakin müzəffər Ali Baş Komandanın Parlamentin ali kürsüsündən bə-

subyektlərinin riyakarlığına və ayırıx xətlərdə ehtiva olunan selektiv siyasətinə dözmək niyyətində deyil. Dövlət başçımızın da qeyd etdiyi kimi, "biz o ayırıx xətləri çəkməmişik, biz bu ayırıx xətlərin əleyhinəyik". Lakin Bakı yeni dövrdə həmin ayırıx xətləri keçmək üçün xüsusi cəhdlər niyyətində deyil. Yeni Azərbaycan artıq elə bir gələcək konfigürasiya formalaşdırıb ki, həmişə lokal realitə köklənməyə məhkum olan Azərbaycan məhz mövcud siyasi iradə sayəsində artıq global oyunçu kimi davranır. Daha aydın desək, üçüncü dünya dövləti olan Ermənistanla münasibət bizim nəinki prioritetimiz deyil, əksi-nə, 14 fevralda da açıq bəyan olunduğu kimi, "bu məsələnin əhəmiyyətinin süni şəkildə şirəldilməsinə lüzum yoxdur".

Bütün bunların fonunda İrəvan revanş niyyətində iddialı olacağına, yaxud silahlanmaqda davam edəcəksə və Azərbaycan prosesin gedişində özünün milli maraq və suveren haqlarına qarşı təhdid hiss edəcəksə, BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsində təsbit olunmuş hüquq-müddət istifadə etməkdən çəkinməyəcək, dövlət başçısının 10 yanvar müsahibəsində də ifadə etdiyi kimi, bu təhdidi aradan qaldıracağıq".

Hərbi ekspert Emin Hə-

sənli Azərbaycan üçün Ermənistanın başqa yol buraxmadığını bildirdi:

"Ermənistan hələ də xəstə ideyalardan əl çəkə bilmir. Onlar Cənubi Qafqaza 1828-ci ildəki Türkmənçay müqaviləsindən sonra gətirilmiş və bununla da bölgəyə qan-qada gəlib. Uzun illər Çar Rusiyasının əlində olublar. Sovet Rusiyasının da əlində aləmə çevrildilər. Onlara Cənubi Qafqazda dövlət yaradılıb. Böyük güclər hər zaman onlardan istifadə ediblər. Ötən əsrdə onların etdikləri soyqırımlar, qətlər göz önündədir. Paşinyan daxil, ondan əvvəlki rəhbərlər heç zaman götürdükləri öhdəlikləri yerinə yetirməyiblər. 1918-ci il 29 mayda 9 min kvadrat kilometr veriləndə düşünüldü ki, daha Azərbaycanla işləri olmayacaq. Ancaq proseslər əksinə cərəyan etdi. İndi də Ermənistanın 44 günlük savaştan sonra nəticə çıxaracağı ehtimalı edilib. Ordusu dağıldı, silahları Bakıdakı Qənimətlər Parkına gətirildi, iqtisadiyyatı tamam çökdü, amma yenə də düzəlməyib. Ermənistan 2020-23-cü illər arası separatçıları dəstəklədi, müxtəlif bəhanələrlə sülh prosesini uzatdı, 10 noyabr üçtərəfli bəyanatın şərtlərini yerinə yetirmədilər. Necə ki, bundan öncə BMT-nin dörd qətnaməsini yerinə yetirməmişdilər. Sonda bunu Azərbaycan özü

yerinə yetirdi. Həmçinin 19-20 sentyabr tarixlərində bir günlük lokal antiterror tədbirləri ilə 10 noyabr üçtərəfli bəyanatının şərtlərini bir hissəsini yerinə yetirdik. İndi yeganə çarə o qalıb ki, Qazaxdan Naxçıvana qədər Ermənistan ərazisində bufer zona yaradılsın. Necə ki, Türkiyə Suriya ərazisində yaratdı. Terrorçuların kökünü kəsmək üçün buna məcbur qaldı. İndi də bizim üçün başqa yol buraxmırlar. Ermənilər Cənubi Qafqazdan köçüb getməlidirlər. Onlar sağalmırlar. Dünya dəyişir, beynəlxalq şərtlər də həmçinin. Baxışlar da durmadan dəyişikliyə məruz qalır. Amma Ermənistan da nə kilsənin, nə diasporanın, nə rusiyameylli, nə də qərbəmeylli qüvvələrin baxışı dəyişir. Bu, sona qədər davam edə bilməz. Ermənistan bu dəfə daha pis formada cəzalanacaq. Onlar 2020-ci ildə daha ağır cəza aldılar. Biz dediyimizi edirik. "Qisas əməliyyatları", eləcə də bir günlük antiterror tədbirimizlə onları ən ağır formada cəzalandırırdıq. Yenə də bizi nələrə etməyə məcbur edirlər. Ağrılarına başlarına yığmasalar, Türkmənçay müqaviləsinə qədər olduqları yerlərə qayıdacaqlar, ya da dünyanın müxtəlif ölkələrinə cəhennəm olub gedəcəklər".

Q Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Qarğıdalı tarlasındaki osetrin

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

**"Qış yuxusu haqda çərənleməklə
gerçəkdə köstəbəyə çevrilib işığa çıxmaq
arzusunu yerli-dibli öldürmək fərqli şeylərdir"**
(Kobo Abe, "Qumluqdakı qadın" romanından)

Prezident seçkisinin bir müsbət cəhəti də, şübhəsiz, Nazirlər Kabinetinin tam heyətlə istefaya göndərilməsidir. Qanun belə tələb edir. Hər prezident seçkisindən sonra nazirlər hamısı qovulmalıdır. Lap sonradan hamısını bir nəfər kimi geri qaytarıb, təsdiq eləsinlər. Yenə xoşdur, əhaliyə yaxşı ovqat bəxş edir. "Filan nazir istefa verdi" - bu başlığı biz tez-tez oxuyuruq ki? Oxuyanda da xarici xəbərlər kimi oxuyuruq. Özümüzə az olur. Seçkidən seçkiyə.

İndi də uca millətimiz bir neçə saatlıq olsa belə, gözünün-könlünün qurdunu öldürdü. O cümlədən Milli Məclisdə yeni-köhnə baş nazirimiz Əli müəllim təsdiq edilərkən deputat Qüdrət müəllim onu kəskin sorğu-suala tutdu. Məsələn, soruşdu ki, bir yeni baş nazir olaraq repetitorluqla necə mübarizə aparmaq fikrindədir.

Həqiqətən, hazırda gündəmdə duran əsas, ümummilli, geopolitik problemlərimizdən biri repetitorluqla mübarizə tədbirlərinin səmərəsizliyidir. Bizə bu istiqamətdə dövlət proqramı lazımdır. "Necə edək ki, repetitorlara və ya uşaqlara saygı taxaq" - sual təxminən bu şəkildədir.

İnsafən, Qüdrət müəllim başqa suallara da toxundu. Soruşdu ki, quru sərhədləri haqca açılacaq, bir də yeni dövrə ayın neçəsindən qədəm qoyacağıq. Birinci suala cavab verməyə, heyf, spiker qoymadı, ikinci sual isə belə də siyasi baxımdan düzgün deyildi, hansısa mənfi nəticələri ola bilər. Çünki yeni dövrə qədəm qoymağa ehtiyac yoxdur, artıq o dövr başlamışdır. Bəlkə Qüdrət müəllim köhnə dövrə qayıdıb, təzədən yeni dövrə girmək istəyir, bunu bilmirəm.

Yeni dövrün əlamətlərindən biri kimi ədliyyə naziri Fikrət müəllimin növbəti dəfə nazir qoyulmamasını göstərmək olar. Yaxud Mübariz Qurbanlının dini idarədən uzaqlaşdırılması. Mübariz müəllim nə qədər dini soyad daşısa da, dindarlar arasında hər hansı nüfuzu yox idi. Vaxtı-vaxtında ortaya çıxıb fətvalar da vermirdi, sanki nədənsə, kimləndənsə çekinirdi. Üstəlik, onun personasında nə 90-cı illərdən qalma, AMİP-i xatırladan əlamətlər vardı. Şəxsən mən hər dəfə təsadüfən xəbər lentində Mübariz müəllimi görəndə elə bilirdim indicə Şaitdin Əliyev tribunaya çıxacaq, Nazim İmanov anekdot danışacaq, nə bilim, AXCP bəyanat verəcəkdir. İndi belə şeylərə heç zərurət qalmamışdır. Heç gənclər də Şaitdin müəllimin kim olduğunu bilmirlər.

Bakı bulvarında Xəzər dənizinin suyunun azalması nəticəsində köhnə, batmış gəmilərin üzə çıxması da gələn xəbərlər sırasındadır. Doğrudan, Xəzər sürətlə qurumaqdadır. Hər dəfə dənizə daha uzaqdan giririk. Yayda qarğıdalı cecəyi atdığı qumluq bir ildən sonra qarğıdalı tarlası şəklində qarşına çıxır. Balıqlar da çaşıblar, bəziləri suda-quruda yaşayan canlılara çevrilmişdir. Keçən il avqustda mən Fatmayı çimərliyində qur-qur quruldayan osetrin balığı gördüm. Sahildə dincəlir, arada tutduğu milçəkləri gəvələyirdi. Belə getmə, yaxın zamanlarda Türkmənistan dahliz açılacaqdır. Bütün Türk dünyasına rahat gedib-gələcəyik. Güman edirəm quru sərhədlərin bağlı qalması haqda qərar dənizin qurumasına aid edilməz. Hər bir halda qanunların qüvvəsi geriye şamil olunmur.

Sonda Xaçmazdan gələn xəbərle yazını bitirirəm. Orada polis zəhmətkeşlərimiz bir zənən xeylağını tutubdur, əhaliyə fırılacaq gəlib 55 min manatlarını alıbmış. Mənə fırıladağın mahiyyəti maraqlı gəldi, axtaranda internetdə eyni zənənin 2009-cu ildə vətəndaşdan 2 min manat alıb dələduzluq etdiyini oxudum. Amma o zaman işə düzəltmək adıyla dələduzluq edibmiş. İndikini tapa bilmədim. Ümidvaram yenə işə düzəltməmiş.

"Ermənistanın çox məkrli planları olduğu üçün regionda hələ də yeni müharibə riski qalır". "Yeni Müsavat" bildirir ki, bunu türkiyəli tanınmış ekspert, Avrasiya Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin (ASAM) rəhbəri, professor Eray Guçluer deyib.

"Bu ölkə silahları və sərhədlərin delimitasiyasını ləngidir. ABŞ, Fransa, Hindistan, qismən də İran və Rusiya ona silahlar verir. Səbəb isə sərhədlərin müəyyən edilməməsi, sülh müqaviləsinin şərtlərinin razılaşdırılmaması, Zəngəzur dəhlizinin hələ də açılmamasıdır. Təhlükələr var ki, sərhədlərin qeyri-müəyyənliyi bəhanəsi ilə Ermənistan gələcəkdə Azərbaycana yenidən hücum edə, Qarabağda muxtar bölgə yarada və bununla da yenidən Qarabağ problemini kəskinləşdirə bilər", - ASAM rəhbəri xəbərdarlıq edib. Onun sözlərinə görə, Ermənistan Azərbaycana hücum edərsə, regionda konvension müharibə başlayacaq (iki və daha çox dövlət arasında açıq qarşıdurma şəraitində aparılan müharibə forması - red.) və Şuşa Bəyannaməsi ilə Türkiyənin bu müharibədə iştirakı legitimlik qazanacaq.

Bunu nəzərə alan analitik Ermənistanın belə böyük riskə getməyəcəyinə inanır:

"Eyni zamanda Ermənistan silah tədarükü ciddi narahatlıq doğurur. Çünki bu, silahlı münaqişənin mümkün bərpası üçün tətikləyici faktora çevrilə bilər. Normalda Ermənistan belə səhvlərə yol verməməlidir. Lakin erməni diasporunun təsiri altında radikal addımlar atıla bilər". Ekspert əlavə edib ki, Türkiyə artıq belə ssenarilərə hazırdır və "əgər Ermənistan nə vaxtsa belə axmaqlığa qol qoysa, ərazilərini itirə bilər". Söhbət eləbətə ki, ən əvvəl kapitulyant Ermənistanın əsas havadarı Fransadan gəlir. Azərbaycan, onun lideri isə rəsmi Parisin bəd niyyətləri ilə bağlı xəbərdarlığını həm İrəvana, həm də onu qızışdıran xarici qüvvələrə dəfələrlə çatdırıb. Son olaraq Prezident İlham Əliyev fevralın 14-dəki andiçmə zamanı deyib: "Ermənistanın nə qədər havadarı olsa da, heç kim bizi dayandıra bilməz. Bizim Ermənistan ərazisinə iddiamız yoxdur, ancaq onlar da öz iddialarını geri döndərməlidirlər".

"Ermənistanın hələ də öz dövlətçiliyini xilas etmək və Zəngəzur ərazisindən Azərbaycan üçün dahliz açmaq şansı var. Əks halda, Azərbaycan Ordusu bunu özü edəcək". Bunu isə münaqişə üzrə ekspert, erməni əsilli amerikalı Artur Martirosyan Ermənistan telekanalının siyasi tok-sousunda deyib. Onun sözlərinə görə, əgər Ermənistan Zəngəzur ərazisin-

Bakıya qarşı "Qarabağ planı" - Şuşa Bəyannaməsi işə düşə bilər

Ermənistanın məkrli ssenariləri olduğu üçün regionda yeni müharibə riski qalır, lakin bu dəfə hücum keçsə, qarşısında həm də Türkiyəni görecək - analitiklərin təhlili

dən Naxçıvana dahliz açılmasına könüllü razı olsa, o zaman bu yol üç ölkənin 10 noyabr 2020-ci il tarixli birgə bəyanatında göstərilirdi ki, Rusiya hərbiçilərinin nəzarətində olacaq: "Əks halda, yol zorla açılacaq. Və heç kim deməsin ki, Azərbaycan Ordusunun qarşısını ala biləcəklər. Paşinyanın nə Borrele, nə də Makrona zəng etməyə vaxtı olacaq. Heç kim Ermənistanı kömək etməyəcək". **Ekspert hesab edir ki, Ermənistan Rusiya ilə münasibətlərinə də diqqətli olmalıdır:** "Ermənistan hakimiyyətinə məsləhət görə biləcəyim ikinci şey Rusiya ilə münasibətləri korlamamaqdır. Ukraynadakı müharibədən kimin qalib çıxacağını hələ heç kim deyə bilməz. Rusiya qalib gəlsə, Kreml İrəvanı diz çökdürəcək. Bütün risklər nəzərə alınmalıdır".

Siyasi şərhçi Aqşin Kərimova görə, Azərbaycan ona qarşı ölkə hüddurlarından kənarda qalaqlanan təhdid ocaqlarını aşkarlamaq, həmin mənbələrdən yola çıxaraq dövlətə qarşı koordinatlar quran qeyri-ədalətli şəbəkələrin işini iflic etmək çağırışı ilə üzləşir: "Azərbaycan bu məsələdə strateji müttəfiqi olan Türkiyənin verdiyi kəşfiyyat məlumatları və tərəfdaş ölkələrin bəzi məxfi hesabatları ilə tanış olmaqla üstün mövqeyə yiyələnə bilər. Prosesin böyükölçülü miqyası Yaxın Şərqdə genişlənən eskalasiya həyəcanı, ekstremizmin alovlanması, radikal təşkilatların "çiçəklənməsi" və bunun Cənubi Qafqaza təsirləri

fonunda təhlil edilə bilər. İlham Əliyevin sərhədlərlə əlaqədar təqdim etdiyi istiqamətlərdən biri də Ermənistanla münasibətlərin normallaşması prosesinin işığında əhəmiyyət daşıyırdı. İlk olaraq, Əliyevin Azərbaycan-Ermənistan mövqəsinə "sıfır nöqtələri"ni şərti sərhəd kimi xarakterizə etməsi Bakının öz şərtlərini yeni regional konyunktura uyğun böyüdəcəyinin anonsudur". Ekspert qeyd edir ki, Əliyev "əgər bizə qarşı ərazi iddialarına son qoyulmazsa, əgər Ermənistan öz qanunvericiliyini normal qaydaya salmazsa, təbii ki, sülh müqaviləsi olmayacaq" deyərək, ordu quruculuğu, hərbi potensialın gücləndirilməsi mövqeyi ilə fikrinin ardını getirdi: "Gec-tez Ermənistan konstitusiyaya dəyişikliklərinin qaçılmaz olduğu görünə bilər. Lakin bir sual dövrüyyədə fırlanır - görsən, erməni cəmiyyəti, müxalifəti mümkün dəyişikliklərə hansı formada reaksiya verəcək və onlar iğtişaşlara gedəcəkmə? Hər halda, Azərbaycan Ermənistanı ana qanununu dəyişdirməyi məsləhət görürsə, onun mümkün praktiki nəticələrinə də hazırlıq ssenarilərinə malikdir".

Siyasi təhlilçi hesab edir ki, Əliyev andiçmə mərasimində çıxışı zamanı Azərbaycanın xarici siyasətdə yeni kursunu da elan etdi: "Türk Dövlətləri Təşkilatı, Qoşulmama Hərəkatı və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə sıx əməkdaşlıq. Bakı nə Qərb, nə Rusiya xəttini seçir, əksinə, bu iki qütb arasında manevr imkanlarını genişləndir-

mək və daha güclü mövqə tutmaq üçün öz cəbhəsini qurur. Paşinyanın son açıqlamaları isə o deməkdir ki, İrəvan sərhəddə mümkün təxribatlar öncəsi beynəlxalq ictimai rəyi "Azərbaycan müharibəyə başlayacaq" istiqamətində formalaşdırır. Əslində bununla Zəngilan istiqamətindəki təxribatın da hədəfini etiraf etmiş oldu. Bakını adekvat addımlara sövq edərək, hücum edən tərəf kimi göstərirlər, hazırda erməni snayperinin atış açmasının arxa plana keçirilməsi və məsələni 4 erməni hərbiçinin məhv edilməsi üzərində fokuslamaq cəhdləri də bunu isbat edir".

Ekspertin fikrincə, Ermənistanın məqsədi sərhəddə vəziyyəti öz xeyirlərinə dəyişməkdir: "Paşinyan bunu açıq şəkildə dilə gətirir: sərhəddə "güzgü prinsipi" tətbiq edilməli - qoşunlar geri çəkilməlidir; sərhədin delimitasiyası SSRİ dağılanda mövcud xətlər üzərində aparılmalıdır. İrəvan anlayır ki, Bakı qoşunlarının geri çəkilməsini və sərhədin onların istədiyi formada müəyyən edilməsini qəbul etməyəcək. Məsələnin bu cür qalması Bakı üçün problem yaratmır, çünki sərhəddə üstünlük Azərbaycan Ordusunun əlinədir. İrəvan iki seçim qarşısında qalır: ya sərhəddəki vəziyyətlə barışmalı və Bakının delimitasiyasını sonraya saxlayaraq, sülh sazişini imzalamaq təklifini qəbul etməlidir, ya da sərhəd delimitasiyasını sülh sazişi çərçivəsində aparmağa nail olmalıdır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

“SSRİ-2” təhlükəsi ciddiləşir - daha iki xəbərdarlıq

Elçin Mirzəbəyli: “SSRİ-ni bərpa etmək postsovet məkanında heç kimə lazım deyil”

Rəşad Bayramov: “Gələcəkdə nələrin ola biləcəyini indidən proqnozlaşdırmaq çətindir”

“Rusiyanın NATO üzvü olan ölkəyə hücumu ehtimalını istisna etmək olmaz”.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bunu **Münhen Təhlükəsizlik Konfransının rəhbəri Kristof Hoysqen** bildi-rib.

“Rusiya prezidenti Vladimir Putin belə bir hücum əmrini verə biləcəyini düşünürsünüz mü” sualına Heusgen belə cavab verib: “Əlbəttə. Axı Putin dəfələrlə deyib ki, Sovet İttifaqının dağılması 20-ci əsrin ən böyük fəlakəti olub, çünki çox sayda rus Rusiyadan kənarda qalıb”.

Onun sözlərinə görə, Putin mövcud olmayan Sovet İttifaqının sərhədləri daxilində “Böyük Rusiyanı” - global imperiyanı bərpa etməyə çalışır, hansını ki, çar kimi idarə edərdi. O ehtimal edib ki, Putinin hədəfi Moldova və ya Baltıqyanı ölkələr ola bilər: “Lakin biz hər şeyi etməliyik ki, Ukrayna Rusiya qoşunları ilə uğurla mübarizə aparmaq və onları öz ərazisindən çıxarmaq üçün lazım olan silah və hərbi yardımı alsın”. Öz növbəsində **Böyük Britaniyanın xarici işlər naziri Devid Kameron** Rusiya liderinin Ukrayna ilə dayanmaq fikrində olmadığını bildirib.

“1930-cu illərdə Hitlerlə etdiyimiz kimi zəiflik göstərməyimizi istəmirəm. 2008-ci ildə Gürcüstanı, 2014-cü ildə Kırım və Donbasın böyük his-

səsinə işğal edəndə Putinə verdiyimiz inamsız cavabı 2022-ci ildəki təcavüz aktına münasibətdə təkrarlasaq, bu, bizə baha başa gələcək yeni təcavüz aktına yol açacaq”, - Kameron deyib. “Bir tərəfdə öz imperiyasını genişləndirəcəyinə ümid edən Putin var. Bizim zəif olduğumuz, təcavüzkar əməlinə görə cəzalandırılmayacağını düşünür. Digər tərəfdə isə bizlik. Resurslarımız, iqtisadi gücümüz, biliyimiz var. İqtisadiyyatımız Rusiyadan 25 dəfə güclüdür. Onlar isə kömək üçün Pxenyana müraciət etməyə məcbur olurlar. Etməli olduğumuz şey gücümüzümdən istifadə etməkdir”, - XİN başçısı əlavə edib.

Postsovet ölkələrinə “SSRİ-2” təhlükəsinin artdığını söyləmək olarmı? Zaman Putinin xeyrinə işləyir, yoxsa ziyanına?

BAXCP sədrinin müavini, siyasi şərhçi Elçin Mirzəbəyli: “Kristof Hoysqenin mülahizələri birtərəflidir və Qərb ölkələri arasında mərkəzdənqayma meyillərinin özünü daha qabarıq büruzə verdiyi bir vaxtda onların “Rusiya təhlükəsi” qarşısında birləşməsinə xidmət edir. Əks təqdirdə, Münhen Təhlükəsizlik Konfransının rəhbəri Rusiya prezidentinin SSRİ-nin süqutu ilə bağlı digər fikirlərinə də istinad edərdi. Məsələn, Rusi-

ya prezidenti SSRİ-nin süqutunu geosiyasi qəza kimi də dəyərləndirib. Məgər belə deyil? Və yaxud məgər Kristof Hoysqenin gətirdiyi nümunədə qeyd edildiyi kimi, məgər SSRİ-nin dağılmasını XX əsrin ən böyük fəlakəti adlandırmasını yanlış yanaşma kimi dəyərləndirmək olar? Əlbəttə ki, yox. Söhbət məsələyə hansı kontekstdən yanaşılmasından getmir. SSRİ-nin dağılması və bu prosesin M-xail Qorbaçov kimi axmaq birisi tərəfindən həyata keçirilməsi nə qədər böyük faciələrə səbəb oldu. SSRİ totalitar dövlət idi? Bəli! Xalqlar həbsxanasıydı? Bəli! Amma burada söhbət SSRİ-nin necə dövlət olmasından, necə yaranmasından daha çox, onun süqutunun gətirdiyi faciələrdən gedir. Kristof Hoysqenin birtərəfli mövqe sərgilədiyi, onun Rusiya prezidentinin SSRİ-nin süqutu ilə bağlı fikirlərini natamam şəkildə ifadə etməsindən də görünür. Putin dəfələrlə bəyan edib ki, “Sovet İttifaqının bərpası mənasızdır, bir sıra səbəblərə görə qeyri-mümkündür və hətta keçmiş Sovet İttifaqının bir sıra respublikalarında baş verən demoqrafik prosesləri nəzərə alsaq, yersizdir”. “SSRİ-2” iddiaları təbliğat xarakterlidir və postsovet ölkələrinə, həmçinin keçmiş Varşava müqaviləsi ölkələrinə ün-

vanlanmış məqsədyönlü, onlarda müstəqilliklərini itirə biləcəkləri ilə bağlı qorxu yaratmaq və suverenliklərini qorumaq üçün kollektiv Qərbə sığınmalarını təmin etmək məqsədilə tirajlanır. Bu, həmçinin Avrasiya geosiyasi konsepsiyasına qarşı öz effektivliyini itirməkdə olan Avroatlantika nəzəriyyəsinin ideoloji mübarizəsinin tərkib hissəsidir. SSRİ-ni bərpa etmək postsovet məkanında heç kimə lazım deyil, o cümlədən Rusiyaya. Amma keçmiş SSRİ məkanında Avropa İttifaqı modelində və Avropa İttifaqının formalaşması prosesi, həmçinin mövcud hüquqi, siyasi, iqtisadi mexanizmlərdəki boşluqları da nəzərə almaqla, daha

uğurlu, daha effektiv bir təsisatın yaranması mümkündür. Əgər belə bir modelin uğurlu tətbiqi mümkün olarsa, o zaman nəinki Şərqi, hətta Qərbi Avropa ölkələrinin bir hissəsi də bu təsisata qatıla bilər. Avropa İttifaqını öz uğursuz geosiyasi gedişlərinin girovuna çevirən və onları gah Çin, gah Rusiya, gah islam faktoru ilə bağlı təbliğatla təhdid edərək bir arada saxlayan ABŞ və Fransa kimi ölkələri də narahat edən bu amildir. İndi “demokratiya”, “insan hüquq və azadlıqları” və bu xüsusda diqqəti geosiyasi iddialara qurban verilən yüz milyonlarla insanın taleyindən yayındırmaq üçün insanlığın fitrətinə zidd olan saxta, iyrənc “azlıq hüquqları”nın gözə soxulması bəşəriyyətin gözündən pərdə asmaq üçün yetərli deyil. Böyük Britaniyanın xarici işlər naziri Devid Kameronun mülahizələrinə gəldikdə isə, doğrudur, onların iqtisadiyyatları Rusiya iqtisadiyyatından 25 dəfə güclü ola bilər, amma bu gücü saxlamaq üçün nəhəng resurslara ehtiyac var. Bu resurslar isə tükənməkdədir. Daha doğrusu, bu resursların əhəmiyyətli hissəsi kollektiv Qərbin dominantlığını qəbul etməyən ölkələrdə, o cümlədən Rusiyadadır. Geosiyasi savaş da bu resurslara sahiblənmək müstəvisində gedir. Digər tərəfdən, qənaətimizə görə, Böyük Britaniya dünyada baş verən proseslərin hansı istiqamətdə cərəyan edəcəyini çox yaxşı bilir. Əgər belə olmasaydı, Avropa İttifaqını tərk etməz və Avropa İttifaqının mərkəzdənqayma meyillərinin güclənməsinə zəmin yaratmazdı”.

E.Mirzəbəyli Prezidentin andiçmə mərasimindəki çıxışında yer alan bir nüansa da toxundu: “Zənnimcə, hazırda bizim üçün önəmli olan ölkəmizin xarici siyasət

Navalını cəzaçəkmə müəssisəsində niyə öldü - səbəb...

Rusiya müxalifətçi Aleksey Navalni cəzaçəkmə müəssisəsində ölüb.

Federal Penitensiar Xidmətdən bildirilib ki, o, gəzinti zamanı özünü pis hiss edib, huşunu itirib və hadisə yerinə gələn həkimlər onun öldüyünü təsdiqləyiblər: “Hadisə yerinə dərhal müəssisənin tibb işçiləri gəlib, təcili tibbi yardım briqadası çağırılıb. Bütün zəruri tibbi yardım tədbirləri aparılıb, lakin bu müsbət nəticə verməyib. Təcili yardım həkimləri məhkumun ölümünü təsdiqləyiblər. Ölümün səbəbləri araşdırılır”.

Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov bildirib ki, siyasətçinin ölüm səbəbinə tibb işçiləri qiymət verməlidir.

Xatırladaq ki, Aleksey Navalnının 47 yaşı var idi.

Fevralın 14-də siyasətçinin mətbuat katibi Kira Yarmış bildirmişdi ki, Navalni həbsdə olduğu müddətdə 27-ci dəfə cəzaçəkmə kamerasına göndərilib. (Report.az)

kursunun prioritetləridir və cənab Prezident andiçmə mərasimində bi məsələyə də aydınlıq gətirdi, qeyd etdi ki, bizim ailəmiz Türk dünyasıdır. Gələcək də Türk dünyasının, Türk Dövlətləri Təşkilatının və şübhə etmirəm ki, bu strategiyanın düzgün inkişaf etdiriləcəyi təqdirdə Türk Dövlətləri Təşkilatı təkcə Avrasiyanın deyil, çoxqütblü dünyanın ən güclü və ən perspektivli güc mərkəzlərindən birinə çevriləcək”.

AMİP Ali Məclisinin sədri Rəşad Bayramov qeyd etdi ki, Putinin müəmmədi olaraq Rusiyanın imperialist maraqları baxımından çıxış etdiyi məlumdur: “Putin dəfələrlə özünü I-ci Pyotrla müqayisə edərək onun vəsiyyətlərinə sadıq olduğunu bildirib. Odur ki, Putinin keçmiş SSRİ-ni bərpa etməklə bağlı arzu və istəklərini bir kənara atmaq olmaz. Belə bir istək təbii ki, var. Amma məsələ burasındadır ki, Rusiyanın Ukraynaya hücumu və müharibədən keçən iki il gös-
tərdi ki, nəinki NATO üzvü olan keçmiş SSRİ dövlətləri, hətta hərbi alyansın üzvü olmayan ölkələri belə ram etmək elə də asan məsələ deyil. Əgər beynəlxalq birlik və xüsusilə də NATO Rusiyanın Ukraynaya hücumuna belə dirənş göstərsə, demək ki, hərbi alyansın üzvü olan dövlətlərə hücum Rusiyaya, ümumiyyətlə, baha başa gələr. Bunu Putin də, Rusiyanın hərbi siyasi rəhbərliyində təmsil olunan hər kəs də kifayət qədər yaxşı dərk edir. Elə bu səbəbdəndir ki, istər Putinin, istərsə də digər Rusiya rəsmilərinin açıqlamalarında tez-tez Rusiyanın müharibə-

nin coğrafiyasını genişləndirmək fikrində olmadığı bəyan edilir.

Keçmiş SSRİ ölkələrindən Pribaltika respublikalarının NATO üzvü olmasını, Moldova və Gürcüstanın da eyni Ukrayna kimi Avropa İttifaqı üzvlüyünə namizəd olmasını, Türk ölkələrinin Türk Dövlətləri Təşkilatına üzvlüyü və dolayısıyla NATO üzvü olan Türkiyə tərəfindən birmənalı olaraq dəstəkləndiyini nəzərə alsaq deyə bilərik ki, Putinin SSRİ 2 layihəsi indiki məqamda, sadəcə, xülyadır. Amma gələcəkdə nələrin ola biləcəyini indidən proqnozlaşdırmaq çətindir. Bu indi daha çox Rusiya-Ukrayna müharibəsinin taleyindən, Kollektiv Qərbin mövqeyindən asılıdır. NATO-nun gələcəyinin necə olacağından asılı olacaq. İndiki məqamda bu məsələ, ümumiyyətlə, aktual deyil. Çünki ortada artıq hər şeyə qadir və hər kəsi ram edə biləcək Rusiya yoxdur. Bu müddət ərzində Rusiya istər silah və texnika, istərsə də maliyyə imkanları baxımından xeyli zəifləyib.

İkinci bir tərəfdən, keçmiş SSRİ-nin tərkibində olan və 30 ildir müstəqil dövlət olmuş ölkələrdən heç biri, Belarusu çıxmaq şərtlə öz gələcəyini Rusiya ilə vahid dövlətdə görmək istəmir. Ölkələr öz yerlərini və yollarını çoxdan cızıblar və müasir dünyada öz yerlərini tutmaq üçün müvafiq addımlar atıblar. Artıq nəinki SSRİ, hətta 30 il öncə yaradılmış Müstəqil Dövlətlər Birliyinin özü belə formal bir quruma çevrilib”.

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

2024

-cü ilin yanvar ayında Azərbaycan iqtisadi artımın sürətlənməsi qeydə alınıb. Belə ki, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, yanvar ayında ölkədə 9 milyard 131,0 milyon manatlıq ümumi daxili məhsul istehsal olunub. Bu, əvvəlki ilin eyni ayı ilə müqayisədə 5,0 faiz artım deməkdir.

Ay ərzində iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 2,6 faiz azalıb, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 12,3 faiz artıb.

ÜDM istehsalının 41,9 faizi sənaye, 10,5 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 7,0 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 5,8 faizi tikinti, 2,9 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 1,8 faizi informasiya və rabitə, 1,7 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai işə sahələrinin, 17,8 faizi digər sahələrin payına düşüb. Əhəlinin hər nəfərinə düşən ÜDM 896,7 manata bərabər olub.

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarovun verdiyi məlumata əsasən, ölkəmizdə neft-qaz hasilatının proqnozlaşdırılardan azalması, dünyə bazarlarında qiymətlərin aşağı düşməsi fonunda ÜDM-in nominal həcminə təsirlər təbii və gözlənilən idi: "Buna baxmayaraq, biz prosesə hazır idik. Son illər qeyri-neft-qaz sektorunda aparılan islahatlar və dəstək tədbirləri bu gün iqtisadi artımın dayanıqlığını təmin edir. 2023-cü ildə qeyri-neft-qaz sektoru 3,7 faiz artım dinamikaasına malik olub".

Azərbaycan hökuməti 2024-cü ildə ölkənin neft-qaz sektorunda 1,7 faiz azalma, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 4,6 faiz artım proqnozlaşdırır.

Xatırladaq ki, ötən il Azərbaycan iqtisadiyyatı çox kiçik artımla başa vurub. İl ərzində ölkədə cəmi 1,1 faizlik iqtisadi artım qeydə alınıb. Rəsmi statistikaya görə, 2023-cü ildə iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda milli məhsul istehsalı 1,7 faiz azalıb, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 3,7 faiz artıb.

Bundan əlavə, 2023-cü ildə Azərbaycanda əsas kapitalla yönəldilən vəsaitlərin həcmində artım baş verib. Bu vəsaitlərin həcmi 20 milyard 296,6 milyon manat təşkil edib. Bu isə 2022-ci ilə müqayisədə 9,8 faiz çoxdur. İl ərzində neft-qaz sektoruna yatırılmış investisiyaların həcmi 10,9 faiz, qeyri neft-qaz sektoruna yönəldilən vəsaitin həcmi isə 9,3 faiz artıb. İstifadə olunmuş vəsaitin 12 milyard 485,2 milyon manatı və ya 61,5 faizi məhsul istehsalı sahələrinə, 6840,0 milyon manatı (33,7 faizi) xidmət sahələrinə, 971,4 milyon manatı (4,8 faizi) isə yaşayış evlərinin tikintisinə sərf olub.

Rəsmi statistikadan aydın olur ki, əsas kapitalla investisiyalarda xarici investisiyaların payı azalır. Belə ki, 2023-cü ildə əsas kapitalla yönəldilmiş vəsaitlərin 16 mil-

yard 411,5 milyon manatını və ya 80,9 faizini daxili vəsaitlər təşkil edib. Ötən il daxili vəsaitlərin payı 80,6 faiz, məbləği isə 14 milyard 718,9 milyon manat olmuşdu.

Ötən il həmçinin Azərbaycanda qeyri-neft sektoruna birbaşa xarici investisiyaların həcmində kəskin azalma qeydə alınıb. Mərkəzi Bankın məlumatına görə, 2023-cü ilin 3 rübündə qeyri-neft-qaz sektoruna cəlb olunmuş birbaşa xarici investisiyaların ümumi məbləği 910,9 milyon dollar təşkil edib ki, bu da bir il əvvəlki göstəricidən 35 faiz azdır. Halbuki 2022-ci ilin 9 ayında qeyri-neft-qaz sektoruna cəlb olunmuş birbaşa investisiyaların ümumi məbləği 2,4 dəfə artmışdı.

Ötən ilin yanvarında ölkədə 1,5 faiz iqtisadi kiçilmə olduğu halda, bu ilin ilk ayında 5 faizlik iqtisadi artımın qeydə alınması mütəxəssislər arasında müzakirələrə səbəb olub. Əsas maraq doğuran bu artımın nəyin hesabına əldə edilməsi ilə bağlıdır. **İqtisadçı-ekspert Rövşən Ağayevin sözlərinə görə, bu göstərici tikinti sektorunun sayəsində əldə olunub:** "Artım əsasən tikinti sektoru hesabına - bu sektorda 67 faizlik böyümə qeydə alınıb. 2023-cü ilin yanvarında sektorun böyüməsi 28 faiz təşkil etmişdi.

Bu ilin 1 ayının nəticələrinə görə, 5 faizlik iqtisadi böyümənin dördü üçü məhz tikinti sektoru hesabına baş verib. Neft-qaz sektoruna investisiyaların həcmi 45 faizə yaxın artıb (ötən ilin yanvarında 8 faiz azalma olmuşdu). Sərmayələrin artımına baxmayaraq neft-qaz sektorunda hasilat azalmaqda davam edir. Bu ilin yanvarında əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə xam neft hasilatı 2,2 milyon ton (8,3 faiz azalıb). Qaz hasilatının həcmində isə 4 faizdən bir qədər çox artım qeydə alınıb".

Ekspert iqtisadiyyata investisiyalarda dövlətin payının artdığını bildirir: "İqtisadiyyata investisiyaların böyük həcmdə artımı dövlət sektoru hesabına olub. Dövlət mənbələri hesabına sərməyə qoyuluşları 65 faiz, özəl sektorun vəsaitləri isə 10 faiz artıb".

Qeyd edək ki, Azərbaycan İqtisadiyyat Nazirliyi dünyə bazarında neftin orta qiymətinin 60 dollar təşkil etməsi şəraitində Azərbaycanda ÜDM artımını 2024-cü ildə 2,4 faiz, 2025-ci ildə 2,9 faiz, 2026-cı ildə 2,7 faiz, 2027-ci ildə isə 3,6 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırır. Proqnozlara əsasən ortamüddətli dövrdə

5 faizlik iqtisadi artım

necə əldə olundu? - təhlil

Ekspert: "Bu il ÜDM istehsalında 2,5 faiz civarında genişlənmə realdır"

ölkədə qeyri-neft/qaz ÜDM-nin həcmi 2024-cü ilin sonuna 84,2 milyard manat, 2027-ci ildə isə 106,8 milyard manata qədər artacağı və real artım tempinin 4,6-5,0 faiz intervalında olacağı gözlənilir. 2027-ci ildə ÜDM-in tərkibində qeyri-neft/qaz sektorunun payının 78,7 faizə, neft-qaz sektorunun payının isə 21,3 faizə bərabər olacağı proqnozlaşdırılır.

Azərbaycan Mərkəzi Bankı isə bu il gözlənilən iqtisadi artımla bağlı hökumətdən daha nikbindir. Bankın cari ildəki pul siyasətinə dair bəyanatında qeyd olunur ki, 2024-cü ildə Azərbaycan iqtisadiyyatının real sektorunda artım davam edəcək. Mərkəzi Bankın proqnozlarına görə, 2024-cü ildə real iqtisadi artım tempinin 3-3,5 faiz, o cümlədən qeyri-neft-qaz sektoru üzrə 5-5,5 faiz civarında olacağı gözlənilir.

Maraqlıdır ki, əksər beynəlxalq qurumların iqtisadi artım, neft və qeyri-neft sektorunda onun sürətinə dair proqnozları Azərbaycan hökumətinin göstəricilərinə çox yaxın, yaxud eynidir. Məsələn, Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) 2024-28-ci illərdə Azərbaycanın orta illik ÜDM

artımının ildə 2,3 faiz olacağını və sonra da artacağını gözləyir. Bu barədə 2023-cü ilin son rübündə BVF-nin Azərbaycan hakimiyyəti ilə IV Maddə üzrə məsləhətləşmələrinin yekunlarına dair sənədində deyilir.

BVF-nin bu hesabatına əsasən, 2024-2028-ci illərdə Azərbaycan illik iqtisadi artım 2,3 faiz, 2029-30-cu illər ərzində orta hesabla ildə 2,4 faiz, 2031-2032-ci illərdə isə 2,5 faizə qədər sürətlənəcək. BVF-nin proqnozlarına görə, Azərbaycanın qeyri-neft ÜDM artımı 2023-cü ildə 4,2 faiz, 2024-cü ildə 3,6 faiz, 2025-2028-ci illərdə ildə orta hesabla 3,5 faiz təşkil edəcək. Neft sektorunda azalma 2023-cü ildə 1,5 faiz, 2024-2028-ci illərdə isə ildə orta hesabla 0,5 faiz olacaq.

Asiya İnkişaf Bankı 2024-cü ildə Azərbaycanda 2,6 faizlik iqtisadi artım gözləyir ki, bu da hökumətin proqnozuna çox yaxındır.

BMT-nin global iqtisadiyyatla bağlı hesabatından aydın olur ki, qurum ekspertləri 2024-cü il üzrə Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun artımını (ÜDM) 2,6 faiz, 2025-ci ildə isə 2,8 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırırlar.

Dünya Bankının "Global İqtisadi Perspektivlər" hesabatına görə, Azərbaycanda ümumi daxili məhsul istehsalı bu il 2,4 faiz, 2025-ci ildə isə 2,5 faiz artacağı gözlənilir. Sənədə əsasən, bu göstəricilər 2023-cü ilin iyun ayında dərc olunan proqnozlarına nisbətən 0,1 faiz bəndi azdır, lakin oktyabr ayındakı gözləntilərə nisbətən eynidir.

Yalnız Standard & Poors Beynəlxalq Reyting Agentliyi Azərbaycanda iqtisadi artımla bağlı daha az nikbindir. Agentlik 2024-2026-cı illərdə Azərbaycanın real ÜDM artımının 1,4 faiz səviyyəsində olacağını proqnozlaşdırıb. Agentlik ekspertləri bildirirlər ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı böyük ölçüdə karbohidrogen sektorundan asılıdır: "Neft və qaz ixracın 90 faizini və ÜDM-in təxminən 50 faizini təşkil edir. Hazırda ölkə əlverişli neft qiymətlərindən faydalanır, bu da öz növbəsində Azərbaycanın maliyyə vəziyyətini və tədiyə balansını dəstəkləyir".

İqtisadçı-ekspert Eldəniz Əmirovun fikrincə, 2024-cü ildə gözlənilən ÜDM artımına dair proqnozlara daha etibarlı hesab etmək olar: "Əvvəllər bu göstə-

rici üzrə beynəlxalq təşkilatlarla Azərbaycan hökumətinin proqnozları arasında kəskin fərqlər olurdu. Bu ilə bağlı proqnozlar demək olar ki, əsasən üst-üstə düşür. Bu baxımdan, onların doğrulması ehtimalını yüksək hesab etmək olar".

Ekspert bildirir ki, ÜDM-in strukturunda dörd əsas komponent var: "Bunlardan birincisi istehlak, ikincisi investisiyalar, üçüncüsü, dövlət sifarişləri, dördüncüsü xalis ixracdır. Bu komponentlər üzrə müsbət vəziyyəti, eyni zamanda cari ildə gözlənilən bir sıra hadisələri nəzərə alsaq, yaxın və ortamüddətli dövrdə Azərbaycanda iqtisadi artım dinamikaasının daha da artması gözləniləndir. Belə hadisə kimi sülh müqaviləsinin imzalanmasını göstərmək olar. Bu, baş verərsə, ölkəyə investisiya axını sürətlənə, azad olunan ərazilərə dövlət investisiyalarının həcmi arta bilər. Bunlar isə iqtisadi artımın 3 faizə qədər sürətlənməsinə gətirib çıxara bilər. Düşünürəm ki, hətta sülh müqaviləsi imzalanmasa belə, bu il Azərbaycan iqtisadiyyatında 2,5 faiz civarında böyümə tam realdır".

□ Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"

Prezident İlham Əliyev andiçmə mərasimindəki çıxışında Azərbaycanca neft hasilatının azalmasına da toxunub. Dövlət başçısı bildirib ki, ənənəvi yanacaq növləri - neft-qaz sahəsində işlər davam etdiriləcək: "Neft hasilatının sabitləşməsi istiqamətində işlər gedir. Bizə sabit neft hasilatı lazımdır və biz investorlar qarşısında bu vəzifəni qoymuşuq. Müəyyən narahatedici məqamlar olub və işgüzar qaydada təmaslar əsnasında bu məsələlərin həlli gözlənilir".

Qeyd edək ki, son vaxtlar hasilatın azalması sürətindəki artım Azərbaycanda və ondan kənarda ciddi müzakirələrə səbəb olub. Bir çox ekspertlər belə azalmanın ölkəyə daxil olan gəlirlərin kəskin azalmasına gətirib çıxaracağını bildirirlər.

Rəsmi məlumata əsasən, 2023-cü ildə Azərbaycanın xam neft və neft məhsullarının ixracından əldə etdiyi gəlir 2022-ci ildəki 19,5 milyard dollarla müqayisədə azalaraq 16 milyard dollardan bir qədər çox olub. Dövlət Gömrük Komitəsinin statistikasına göstərir ki, hesabat dövründə Azərbaycanın ixracının ümumi həcmində xam neft və neft məhsullarının payı 2022-ci ildəki 51,08 faizlə müqayisədə azalaraq 47,91 faiz olub.

Cari ilin yanvar ayında Azərbaycanın ümumi ixracında azalma qeydə alınıb. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin hazırladığı "İxrac icmalı"nın fevral sayına əsasən yanvar ayı ərzində Azərbaycanın ümumi ixracı 1,8 milyard ABŞ dolları, qeyri-neft sektoru üzrə ixrac isə 222 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu isə o deməkdir ki, yanvar ayında ölkənin ümumi ixracı 100 milyon dollar (ötən ilin yanvarında 1,9 milyard dollar olub), o cümlədə qeyri-neft ixracı 62,5 milyon dollar (284,5 milyon dollar) azalıb. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, Azərbaycanda 2024-cü ilin yanvar ayında neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 2,5 faiz azalıb, qeyri-neft/qaz sektorunda isə 8,9 faiz artıb. Bildirilir ki, mədənçixarma sektorunda əmtəəlik neft hasilatı 8,3 faiz azalıb, əmtəəlik qaz hasilatı isə 4,2 faiz artıb.

Neft istehsalındakı azalma əsas hasilat mənbəyi olan "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağının təbii qocalmasından irəli gəlir. Energetika Nazirliyi bildirir ki, 2024-cü ilin yanvar ayında ölkədə 2,5 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Neft hasilatının 1,4 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin, 0,4 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"nin, 50 min tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft

Neft hasilatındakı azalmanın qarşısı alınacaqmı - rəy

Ekspertlər "əlavə investisiyalar qoyulmalıdır" deyir...

(kondensatla birlikdə) hasilatı 0,7 milyon ton təşkil edib.

Ay ərzində 2,1 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixracı nəql olunub. Bunun 1,8 milyon tonu konsorsiumun, 0,3 milyon tonu isə SOCAR-ın payına düşüb.

Müqayisə üçün bildirik ki, 2023-cü ilin yanvar ayında ölkədə 2,7 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilmişdi. Respublika üzrə neft hasilatının 1,6 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin, 0,4 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"nin payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 0,7 milyon ton təşkil edib.

Hesabat dövründə 2,1 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixracı nəql olunub. Bunun 2 milyon tonu konsorsiumun, 134 min tonu isə SOCAR-ın payına düşüb. Göründüyü kimi, AÇG-də neft hasilatı illik müqayisədə 200 min ton azalıb.

Dövlət Gömrük Komitəsinin statistikasına əsasən, yanvar ayında Azərbaycandan 10 ölkəyə 863 453,89 min dollarlıq 1 462 278,29 ton neft ixrac edilib. Maraqlıdır ki, ötən ay Azərbaycan neftinin ən böyük alıcısı statusunu əldə edən ölkə deyilib: birinci olan İtaliyanı əvəl ikinci olan İsrail əvəz edib. Ay ərzində Azərbaycandan İsrailə 296 milyon 946,74 min ABŞ dolları dəyərində 523 min 553,89 ton neft ixrac edilib. Neft ixracında ikinci yerin sahibi Tailand olub. Hesabat dövründə bu ölkəyə 115 milyon 322,09 min dollar dəyərində

189 min 175,53 ton neft ixrac edilib.

Həmişə Azərbaycanın neft ixracı üzrə siyahısında birinci yeri tutan İtaliya isə üçüncü pilləyə düşüb: yanvar ayında bu ölkəyə 110 milyon 546,51 min dollar dəyərində 179 min 236,62 ton neft ixrac edilib.

Neft ixracındakı azalma Dövlət Neft Fonduna (ARDNF) daxil olan gəlirləri də azaldı. Yanvar ayında fond AÇG yataqlar blokundan 387,645 milyon dollar gəlir əldə edib ki, bu da 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 237,429 milyon dollar və yaxud 38 faiz azdır. Xatırladaq ki, 2023-cü ilin yanvar ayında ARDNF AÇG-dən 625,074 milyon ABŞ dolları məbləğində gəlir əldə etmişdi.

Prezidentin andiçmə mərasimində neft hasilatı ilə bağlı səsləndirdiyi fikirlərə diqqət yetirən iqtisadçı-ekspert Eldəniz Əmirovun fikrincə, onları neft hasilatına əlavə investisiya qoyuluşlarının anonsu kimi qiymətləndirir: "Bizə sabit neft hasilatı lazımdır və biz investorlar qarşısında bu vəzifəni qoymuşuq". Cənab Prezidentin andiçmə mərasimi zamanı işlətdiyi bu ifadə neft sektoruna xarici investisiya həcmələrinin artmasına və neft gəlirlərinin sabilliyinin saxlanılmasına dair ciddi anonsdur. Çünki sabit neft hasilatı üçün investorların yeni investisiya layihələrinin icrasına başlamasına ehtiyac var. Eyni zamanda sabit neft hasilatı sabit neft gəliri deməkdir. Qaz və bərpə olunan enerji mənbələri ilə

bağlı isə investisiya mühiti daha əlverişlidir. Bu sahədə hər hansı ciddi problem yoxdur".

Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şaban da hesab edir ki, Prezident neft hasilatında azalmanın qarşısının alınacağını vəd edib: "Söhbət təbii ki, hasilatın azalma templərinin zəiflədilməsindən gedir. Çünki 2022-2023-cü illərdə hasilat çox yüksək temple azalmağa başladı. Əgər 2022-ci ildə illik azalma tempi 1,93 milyon ton təşkil etmişdisə, 2023-cü ildə azalma tempi 2,46 milyon tona qədər artım nümayiş etdirdi. Bu sürətlə azalma tempi Azərbaycanda yalnız bir dəfə - 2011-2012-ci illərdə olmuşdu. Amma o zaman hasilatın pik həddindən enmə dövrü idi və müəyyən mənada başa düşülən idi, indiki periodda isə sanki cilovundan çıxmış prosesə bənzəyir. Ona görə də Prezident öz çıxışında bu hadisənin üzərində dayandı və cəmiyyətə mesaj verdi ki, qara qızılın hasilat məsələlərini sabilləşmək məcrasına yönəltmək üçün danışıqlar aparılıb, görülcək işlər müəyyənləşdirilib və bundan sonrakı orta müddətli dövr üçün azalma tempi narahatlıq doğura biləcək məcradan kənara çıxmayacaq.

Qeyd edim ki, bunları BP şirkətinin anons edilən addımlarından da görmək mümkündür. Təkcə bu il üçün 18 quyunun qazılması planlaşdırılır ki, bunun da 12-si istismar quyuları olaçaq. Bundan əlavə, "Abşeron" və "Ümid" yataqlarında

canda neft hasilatı 480 min barel təşkil edib.

Qeyd edək ki, "OPEC+" (OPEC və təşkilata daxil olmayan ölkələri əhatə edən neft istehsalının azaltması üzrə təşəbbüs) əməkdaşlığı çərçivəsində 2024-cü il üçün Azərbaycanın gündəlik xam neft hasilatı üzrə kvotası 551 min bareldir. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycan yanvar ayında "OPEC+" çərçivəsində kvotasından 81 min barel geridə qalıb.

Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin məlumatına görə, ötən ilin dekabrında Azərbaycanda gündəlik xam neft hasilatı 482 min barel təşkil edib və ölkə bu dövrdə "OPEC+" çərçivəsində kvotasından 202 min barel geridə qalıb.

Azəri-Çıraq-Günəşli (AÇG) yataqlar blokunun işlənməsi layihəsinin operatoru olan BP şirkətinin yaydığı məlumata görə, 2023-cü il ərzində ölkənin ən iri neft yatağı üzrə fəaliyyətlərə təqribən 504 milyon dollar əməliyyat məsrəfləri və 1 milyard 518 milyon dollar əsaslı məsrəflər xərclənib. Bu, ümumilikdə 2 milyard 22 milyon dollar xərc deməkdir. 2022-ci il ərzində AÇG üzrə fəaliyyətlərə təqribən 470 milyon dollar əməliyyat məsrəfləri və 1 milyard 624 milyon dollar əsaslı məsrəflər xərclənmişdi. Bu da ümumilikdə 2 milyard 94 milyon dollar xərc deməkdir.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

"Heç bir NATO müttəfiqinə qarşı hərbi təhlükə yoxdur"

"Putin başa düşməlidir ki, döyüş meydanında istədiyinə nail olmayacaq".

APA xəbər verir ki, bunu NATO Baş katibi Yens Stoltenberq deyib.

"Əgər biz davamlı sülh istəyiriksə, Ukraynanı silah və sursatla təmin etməyə davam etməliyik. Bu, bizim transatlantik sənaye bazamızı genişləndirməyi, Ukraynaya tədarükləri artırmağı və öz ehtiyatlarımızı gücləndirməyi tələb edir", - o qeyd edib.

Stoltenberq bildirib ki, hazırda heç bir NATO müttəfiqinə qarşı hərbi təhlükə yoxdur.

"NATO bütün müttəfiqləri müdafiə etməyə hazır olduğu barədə Moskvada yanlış hesablamaların yaranmasının qarşısını almağa davam edir. Bunu daha çox qüvvə, daha yüksək hazırlıq və artan müdafiə xərcləri ilə göstərir".

Bakıda Əhməd Əhmədovun ikisi uşaq olmaqla 5 insanı vəhşicəsinə qətlə yetirməsi şok reaksiya doğurmaqla yanaşı, yəqin ki, hələ uzun müddət cəmiyyətdə müzakirə mövzusu olacaq. Çünki bu, son dərəcə qəddar cinayət əməli ilə bağlı ictimai əhəmiyyət kəsb edən bir sıra aktual suallar var.

Onlardan biri də qatilin "dəlilik kağızı"na görə ömürlük cəza alıb-almaması ilə bağlıdır.

"Çox təəssüf ki, Azərbaycan uzun illərdir baş vermiş və baş verəcək cinayətlərin səbəb və şəraitini öyrənməklə bağlı elmi-tədqiqat laboratoriyaları, institut və ya şöbələri yoxdur. Nə Milli Elmlər Akademiyasında, nə Baş Prokurorluğun nəzdində, nə Ədliyyə və Daxili İşlər nazirliklərində belə tədqiqatlar aparılır".

Bunu **hüquqşünas-kriminalist Şəmsəddin Əliyev** deyib.

Onun sözlərinə görə, biz sadəcə baş vermiş cinayətlərin statistikasına diqqət yetiririk: "Amma "nə olub" və "nə etmək lazımdır ki, olmasın" suallarına cavab tapmaq lazımdır. Bunun üçün də AMEA və yaxud da adını çəkdiyim digər hüquq-mühafizə qurumlarının nəzdində elmi-tədqiqat şöbələri, qrup və laboratoriyalar yaradılmalıdır. Burada çalışan sosioloqlar, psixiatrlar, kriminoloqlar, həkimlər, peşəkar hüquqşünaslar cəlb olunmalı və cəmiyyətdə baş vermiş cinayətləri doğuran səbəb və şəraitlə bağlı müfəssəl konsepsiya ortaya qoyulmalıdır".

Ş.Əliyevin fikrincə, Nazirlər Kabinetinin tərkibinə daxil olan hər dövlət qurumunun, bütün mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının üzərinə vəzifələr qoyulmalıdır ki, belə ağır cinayətlər olmasın: "Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən problemli ailələr öyrənilməli, münafişə doğuran səbəblər araşdırılmalıdır. Sovet vaxtında bu istiqamətdə konsepsiya var idi. Məəttəl qalmışam, bu qədər alimimiz var, heç bir töhfələri də yoxdur. Niyə ölkəmizdə bu cinayətləri doğuran şəraitin aradan qaldırılması istiqamətində vahid konsepsiya ortaya qoyulmur? İnsan sosial varlıqdır. Hadisələri doğuran səbəblər də sosial səbəblərdir. Bu səbəblər sosial varlığı öz məhvindən çıxmağa vadar edir. Sonradan cəza da sosial ədaləti bərpa etmək məqsədilə tətbiq olunur".

Kriminalist ölüm hökmünün bərpasını zəruri saydığını söyləyib. Ancaq ölüm hökmünün bərpası belə qandonduran cinayətlərin sayını azaldacaqmı?

Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu "Yeni Mü-

Edam cəzası bərpa olunsunmu? -

körpə qatili də ömürlük almayacaqsansa...

Hüquq müdafiəçisi: "Cəmiyyətdə yeni münasibətlər sistemi formalaşmalıdır"

Novella Cəfəroğlu baş verənlərdə sosial şəbəkələrin ciddi təsirinin olduğunu xüsusi olaraq vurğulayıb: "Sosial şəbəkələrdə qəddarlığın təbliğ edən oyunlar var. Bu gün hər kəs, uşaqdan böyüyə telefonun ekranına bağlıdır. Telefon ekranında dəhşətli, qəddar qətlərlə zəngin səhnələr yayılır. Uşaq oyunlarında aqressivliyi, bir-birinə qarşı kobudluq adı norma kimi göstərilir. Adıçə uşaqların əlindən telefonu alan valideyn övladından çox kəskin reaksiya görür. Təsəvvür edin ki, belə uşağın küçədə ayağını kimse tapdalasa, onu öldürməyə belə hazır olacaq. Bundan başqa, cavan oğlanların qız kimi tərbiyə olunması da, özlərini satmağı da sosial şəbəkə üzərindən gerçək olur. Tik-Tokda cavan oğlanların videosu var, qaşlar alınıb, dodaqlar boyanıb, üz pudralanıb. Və bu oğlanların profilinə böyük maraq olması, onların özlərini satması da adı bir məsələyə çevrilir. Bu cür münasibət təhrikedicidir və oğlanların özlərini bu cür qız şəklinə salmasına gətirib çıxarır. Halbuki həmin oğlanlar özlərini satmaq üçün üzlerini bu şəkə salırlar. Qızların da çox biabırçı videoları var. Bütün anormallıqlar norma kimi cəmiyyətə sınırlar. Dünyagörüşü tam olaraq formalaşmayan oğlan və qızlar asanlıqla belə təbliğatın təsiri altına düşürlər. Nəticədə isə ölkədə qəddar qətlər meydana gəlir. Qardaş bacını, kişi arvadını öldürür.

Hüquq müdafiəçisi deyir ki, Əhməd Əhmədov psixi xəstədir: "Əhməd Əhmədov məcburi müalicəyə göndərilməlidir. Onu 1 nömrəli Respublika Psixiatriya Xəstəxanasına yerləşdirib saxlamalıdır. Onun törətdiyi cinayəti psixi xəstə, psixotrop, narkotik tərkibli maddələrin təsiri altında olan şəxs edə bilər. Ümumiyyətlə, psixi xəstələr ciddi nəzarət etmək lazımdır. Bu gün Azərbaycan cəmiyyəti 1 nömrəli Respublika Psixiatriya Xəstəxanasında nə baş verdiyindən xəbərsizdir. Orada həkimlər nə işlə məşğuldur, cəmiyyət bu barədə məlumatsızdır. Əhməd Əhmədov psixi xəstədir, onu edam etsələr də, etməsələr də ciddi fərq etmir. Anlaqlı biri ailə üzvlərinə qarşı belə bir cinayət törətməz".

Azərbaycan cəmiyyətini bu məsələlər narahat etmir? Cəmiyyət edamı düşünmək əvəzinə, belə məsələləri saf-cürük etməli, nəticə çıxarmalıdır. Hər kəs düşünməlidir ki, cəmiyyət olaraq hara gedirik!"

Hüquq müdafiəçisi deyir ki, cəmiyyətdə yeni münasibətlər sistemi formalaşmalıdır.

Sosioloq Əhməd Qəşməoğlu "Yeni Müsavat"a deyib ki, belə bir vəhşiliyin baş verməsinin səbəbləri hamını düşündürməkdədir:

"Fikrimcə, sosioloji baxımdan bu hadisənin baş verməsinin əsas səbəblərini aşağıdakı kimi şərh etmək olar:

- Hər bir cəmiyyət özü də bir orqanizm kimidir. Belə bir hadisənin baş verməsinə bu orqanizmdə baş verən başqa proseslərin yekunu kimi baxmaq lazımdır.

İndi elm aləmində uğurla yayılmaqda olan ahəngyol elmində ətraflı olaraq əsaslandırılmışdır ki, hər bir davranışın formalaşmasında 4 mühüm amil həlledici rol oynayır:

- İnsanın öz fərdi, şəxsi psixoloji xüsusiyyətləri - fitre-ti;

- Onun yaşadığı mühit;

- Aldığı informasiyaların məzmunu və intensivliyi;

- Üstünlük verdiyi dəyərlər.

Məlum olub ki, qatilin psixoloji problemləri var. Belə psixoloji problemləri olan insanlar bütün tarix boyu hər cəmiyyətdə olur. Amma mü-

"Bəs bunu onlara kim deməliydi" sualına sosioloq belə cavab verib: "10 ildən artıqdır ki, müxtəlif təşkilatlara müraciət edirəm, KİV-lərə müsahibələr verirəm ki, hər bir məhəllədə indiki təkcə sahə müvəkkilinin olması ilə kifayətlənmək olmaz. Hər bir məhəllədə həm də 3-4 nəfərdən ibarət sosial iş xidməti olmalıdır. Universitetlərdə indiki keyfiyyətdə yox, daha ciddi, məqsədyönlü şəkildə sosial işçilər hazırlayıb təcili şəkildə belə sosial iş xidmətləri yaradılmalıdır. O zaman həmin sosial iş xidmətinin nümayəndələri problemli ailələrdə mövcud olan problemlərin ortadan götürülməsi üçün həm valideynlərə, həm digər ailə üzvlərinə yaxından kömək edə bilər. Ehtiyac olduqda, onların müxtəlif təşkilatlarla əlaqəsini də yarada bilər, lazımi köməkliklər də edərlər. Bütün bu işləri görməmiş üçün də ölkədə humanitar siyasət dəyişməlidir. Həmin siyasət əsasında qanunvericilik bazası formalaşmalı, müxtəlif təşkilatların, KİV-lərin görüş-cəyi lazımi işlər konkret olaraq müəyyənləşməlidir. Bugünkü cəmiyyətdə bu, olduqca vacib məsələdir. Ehtiyac olarsa, aidiyyəti təşkilatlara bu sahədə görüləcək işlərlə bağlı mən də kömək edə bilərəm".

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Atasını qətlə yetirən şəxs həbsdə öldü

Sirvanda 1 ay əvvəl atasının qətlinə görə saxlanılan şəxs ölüb. APA-nın Mil-Muğan bürosunun məlumatına görə, bu il yanvarın 8-də Şirvan şəhəri ərazisində 1950-ci il təvəllüdlü atasını bıçaqla qətlə yetirməkdə təqsirləndirilən 1979-cu il təvəllüdlü Şərifov Seymur Allahverdi oğlunun ötən gün Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar xidmətinin müalicə müəssisəsində öldüyü bildirilir.

S.Şərifov dünən Şirvanda dəfn edilib.

Qeyd edək ki, S.Şərifov barəsində Şirvan Şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanmış, barəsində məhkəmənin qərarı ilə 4 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçilmişdi.

“Moskva və Bakı arasında Rusiya sülhməramlılarının Qarabağda qalması və ora erməni əhalisinin qaytarılması məsələsi ilə bağlı yeni müzakirələr planlaşdırılır”. TASS xəbər verir ki, bu barədə fevralın 14-də Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova brifinqdə bildirib.

“Rusiya sülhməramlı kontingentinin fəaliyyəti ilə bağlı növbəti Rusiya-Azərbaycan təmaslarına hazırlıq davam edir. Bizim bu sahədə dialoqumuz müntəzəm və konstruktiv xarakter daşıyır. Müzakirə olunan məsələlər arasında erməni əhalisinin hüquqlarının və təhlükəsizliyinin lazımi səviyyədə təmin olunmaqla Qarabağa qaytarılması, birgə patrulların təşkili, mədəni, tarixi və dini irs abidələrinin mühafizəsi yer alır”, - diplomat əlavə edib.

Xatırladaq ki, az öncə Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin də Qarabağın keçmiş erməni əhalisi ilə bağlı oxşar fikir söyləmişdi. Yeni rəsmi Moskva son zamanlar “erməni mövzusunun” tez-tez gündəmə gətirməyə başlayıb.

O da maraqlıdır ki, M.Zaxarovanın yuxarıdakı açıqlamanı verdiyi gün Rusiya XİN-in Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normallaşması üzrə xüsusi səfiri İqor Xovayev Bakıda olub. Onu Azərbaycanın xarici işlər naziri Əvəzi Ceyhun Bayramov qəbul edib.

Bəs Moskva Qaluzinin, Zaxarovanın dili ilə Bakıya nəyin anonsunu verir? Rusiyanın hədəfi, istəyi nədir?

Siyasi şərhçi Abutalıb Səmədov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, ötən ilin sentyabrında ermənilər könüllü olaraq Qarabağı tərk etdikdən dərhal sonra Azərbaycan hakimiyyəti Azərbaycan pasportunu qəbul edən ermənilərin geri qayıtması və təhlükəsiz yaşamaları üçün hər cür şərait yaratmağa hazır olduğu barədə bəyanat verdi: “Bundan

öncə isə defələrlə çağırış edilmişdi ki, ermənilər köçməsinlər, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul edib qalıb yaşasınlar. Lakin ermənilər bu çağırışları dinləmədilər. İndi isə son günlər Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmiləri bizim söylədiyimiz fikirləri təkrar edirlər və onlar da bu işə öz töhfələrini verməyə hazır olduqlarını deyirlər. Ancaq çox güman Rusiya rəsmiləri anlayırlar ki, ermənilərin geri qayıtmaq ehtimalı çox aşağıdır. Hətta qayıtmaq istəyənlər olsa da onların sayı ən yaxşı halda 2-3 mini keçməyəcək. Üstəlik, nəzərə almaq lazımdır ki, Qarabağı tərk edib Ermənistan gedən ermənilərin xeyli hissəsi artıq Ermənistanı da tərk edib və daha səfali gushələr axtarışına çıxıblar. O baxımdan mən Rusiya xarici işlər naziri müavininin və mətbuat katibinin bəyanatlarını ciddi qəbul etməyin əleyhinəyəm. Ermənilərin geri qayıtmaq ehtimalı demək olar ki, yoxdur. Əgər belə bir istək ifadə olunsa, təbii ki, onlar ciddi şəkildə araşdırılardan sonra bəzi lərinin qayıtmasına icazə verilecək. Qarabağda əksəriyyət təşkil edən, özlərini həddən artıq həyasız aparan, silahlanmış erməni əhalisi bir daha Azərbaycan ərazisində olmayacaqlar.

Sülhməramlılar məsələsinə gəldikdə isə 10 noyabr bəyanatında aydın şəkildə göstərilib ki, 2025-ci ildə Rusiya sülhməramlıları Azərbaycan ərazisini tərk etməlidirlər. Əgər bu gün müzakirələr keçirilirsə və ya keçiriləcək, söhbət sülhməramlıların vaxtından əvvəl getmələri barədə ola bilər. Qarabağda erməni

Kremldən Qarabağ erməniləri ilə bağlı mübhəm açıqlama - reaksiya

Moskva Qaluzinin, Zaxarovanın dili ilə Bakıya nəyin anonsunu verir, hədəf nədir?

əhali yoxdur, hətta bir neçə min erməni geri qayıtsa belə, onların təhlükəsizliyini təmin edəcək Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları, hakimiyyət orqanları var. Bu baxımdan Rusiya sülhməramlılarının növbəti beş il Azərbaycanda qalması məsələsi hesab edə bilməyəcəm ki, müzakirə olunmayacaq.

Bizi müəyyən qədər narahat edən məqam ondan ibarətdir ki, ermənilərin geri qayıtmasını daha çox istəyən Qərb dövlətləri var. Onlar da təhlükəsizliyin təminatı məsələsindən danışirlar, Qarabağ-

da hansısa missiyanın yerləşdirilməsi təkliflərini verirlər. Təbii ki, bu məqamlar bizi daha çox düşündürməli və narahat etməlidir. Heç bir missiyanın, heç bir sülhməramlı qüvvənin Qarabağa gəlməsinə bundan sonra ehtiyac yoxdur”.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı isə bildirdi ki, Rusiya müxtəlif vasitələr axtarır ki, regionda hərbi kontingentini saxlasın: “Azərbaycan Qarabağ məsələsini kökündən həll edəndən sonra əslində Rusiya sülhməramlılarının ərazimizdə qal-

masına ehtiyac qalmayıb. Rusiya da bunu bilir. Sadəcə, çalışır hansısa yollarla həmin hərbi qüvvələri regionda saxlasın. Bunun üçün isə Azərbaycanla danışıqlar aparılır. Amma Azərbaycanın da mövqeyi artıq XİN səviyyəsində bildirildi ki, 2025-ci ildə vaxt bitir və bundan sonra bu məsələyə qayıtmağa ehtiyac yoxdur. Amma belə görünür ki, Rusiya danışıqlarda təkid edir. Maraqlıdır ki, Azərbaycan tərəfi Rusiya rəsmilərinin dedikləri danışıqları təsdiq eləmir. Rusiya XİN rəsmilərinin ermənilərin geriye qaytarılmasına

çalışdıqları barədə dedikləri isə diplomatik çərçivədən kənar açıqlamalardır. Çünki bu məsələnin Rusiyaya dəxli yoxdur. Azərbaycan ərazisində Azərbaycan vətəndaşı olan şəxslərin və mədəni, dini abidələrin təhlükəsizliyini Rusiya niyə qoruyur?! Bunun üçün Azərbaycan dövlətinin müvafiq strukturları mövcuddur. Rusiya öz səlahiyyətlərini aşmağa başlayıb bu məsələdə. Azərbaycanın daxili işlərinə heç kəs qarışa bilməz. Bunu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 14 fevralda andıçmə mərasimində də qəti şəkildə bəyan etdi. Bunu Rusiya da nəzərə almalıdır”.

A.Nağı həmçinin hesab edir ki, Rusiya rəsmiləri həm də o cür bəyanatlar verməklə ermənilər arasında Rusiyaya münasibəti müsbətə dəyişməyə çalışırlar. Erməni cəmiyyətinin Qərbə meyillənməsi Rusiyanı vəziyyəti dəyişmək üçün nələrsə etməyə sövq edir: “Amma nə demələrindən asılı olmayaraq Rusiya sülhməramlı qüvvələri 2025-ci ildə Azərbaycan ərazisini tərk edəcəklər. Azərbaycan hər hansı bir başqa ad altında onların qalmasına razılığını verməyəcək. Həmin hərbi kontingent regionu tərk etməlidir”.

Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

Paşinyanın konstitusiyaya oyunbazlığı - Bakı “dəyişməlidir!” deyir, İrəvan isə...

Erməni baş nazirin sözcüsü hikkəli şəkildə bəyan edib ki, sülh sənədini imzalamaq üçün qanunvericilikdə dəyişikliyə zərurət yoxdur, hətta sülh sazişi layihəsində belə bir bəndin razılaşdırıldığını iddia edir - rəy

“Ermənistanın qanunvericiliyi onun daxili işidir”. “Yeni Müsavat” yazır ki, belə bir hikkəli iddia ilə baş nazir Nikol Paşinyanın mətbuat katibi Nazeli Baqdasaryan Prezident İlham Əliyevin fevralın 14-də andıçmə mərasimindəki çıxışı zamanı sülh sənədinin perspektivi ilə bağlı söylədiyi “Əgər bizə qarşı ərazi iddialarına son qoyulmazsa, Ermənistan öz qanunvericiliyini normal qaydaya salmazsa, sülh müqaviləsi olmayacaq” sözlərinə münasibət bildirərkən deyib.

“Sülh müqaviləsinə gəlincə, Ermənistanla Azərbaycan arasında müzakirə olunan layihədə artıq razılaşdırılmış bənd var. Orada deyilir ki, tərəflər sülh müqaviləsinin hər hansı müddəasını yerinə yetirməkdən imtina etmək üçün öz qanunvericiliyinə (konstitusiyaya və s. - red.) istinad edə bilməzlər. Təkrar edirik, Ermənistan və Azərbaycan artıq bu məsələdə razılığa gəliblər və rəsmi Bakının son bəyanatları bu razılaşmaya ziddir”, - Baqdasaryan bildirib.

Yeni ki, Ermənistanın konstitusiyasını dəyişməyə lüzum yox, istəyirik dəyişərik, istəmərik yox. Bəs imzalanacaq sülh müqaviləsində Baqdasaryanın dediyi bəndin olması kifay-

ət etmədi ki, Ermənistan konstitusiyası indiki vəziyyətdə qalsın? Çünki həm konstitusiyada, həm də gerbdə Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiaları yer alıb. Baş nazir Paşinyan, spiker Simonyan etiraf ediblər ki, bu dəyişikliklər zəruridir, qonşulara qarşı iddialara son qoyulmasa, regionda dayanıqlı sülh mümkün deyil. Başqa yandan, Paşinyanın sözcüsü düz deyirmi, tərəflər sülh sənədi layihəsində belə bir bəndi razılaşdırıbmı? Axı sənədin bəndləri, müddəaları tam açıqlanmayıb. İndiyə qədər də sülh mətnini razılaşdırmaq üçün danışıqlar gedir, qarşılıqlı şəkildə yenilənmiş sülh sazişi paketi bir-birinə təqdim olunur. O zaman Paşinyanın sözcüsü

haradan bilir ki, bu məsələ dəqiqləşdirilib?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Prezident andıçmədə Ermənistanla açıq şəkildə növbəti xəbərdarlığını etdi: “Cənab İlham Əliyev bir daha xatırlatdı ki, qanunvericiliyə dəyişiklik etməsələr, sülh müqaviləsi olmayacaq. Amma İrəvanın belə cavab verməsi,

daxili iş andırdırması göstərir ki, yanlış yanaşırlar. Onların daxili işləri olsa da, həm qanunvericilikdə, həm gerbdə, həm Müstəqillik Aktında ərazi iddiaları var. Ona görə də cənab Prezident qeyd etdi ki, bu iddialar qaldıqca, sülh sənədi necə imzalanıla bilər?! Yeni belə olan halda, sülh müqaviləsinə tərəflər istənilən an poza bilər”. **Ç.Qənizadə yada saldı ki, SSRİ ilə Almaniya sülh müqaviləsi imzalamışdı, amma Hitler onu pozub hücu-**

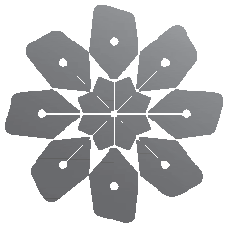
ma keçdi: “İndi Ermənistan həmin ərazi iddialarını əks etdirən müddəaları saxlayacaqsa, o zaman beynəlxalq ictimaiyyəti aldadan manevrləri davam etdirmiş olacaqlar. Bu məsələ Ermənistanın daxili işi ola bilməz. Beynəlxalq hüquq heç bir dövlətə əsas vermir ki, qonşu ölkənin ərazisinə iddianı öz qanunlarında saxlasın. Bu, beynəlxalq hüquqa hörmətsizlikdir və daxili iş sayılmır. Ona görə həmin müddəalar qanunvericilikdən çıxarılmalıdır. Ermənistan o başda və gücdə də deyil ki, meydan oxusun. Odu ki, fikirləşsinlər...”

Siyasi Hüquqların Müdafiə Mərkəzinin rəhbəri Xəzər Teyyublu Paşinyan aparatının bu açıqlamasını növbəti spekulasiya adlandırır və daxili auditoriyanı sakitləşdirməyə hesablanmış çıxış hesab edir. Hüquq müdafiəçisinin sözlərinə görə, Ermənistan hökuməti qanunvericiliyə dəyişikliklərin qaçılmaz olduğunu dərk edir, amma açıq mətnlə deməkdən çəkinirlər: “Paşinyan üstüörtülü etiraf edir ki, bu şəraitdə sülh sənədi imzalanıla bilməz. Türkiyənin 8 şəhərinə ərazi iddiası var və sonra quru sərhədlərin açılmasını gözləyir. Dünyanın heç bir dövlətinin konstitusiyasında və gerbində qonşu ölkələrin torpaqlarına ərazi iddiaları yoxdur, yalnız Ermənistan bu həyasızlığı davam etdirir. Təbii ki, Paşinyan və ko-

mandası reallığı dərk edir. Sadəcə, bu prosesi ağırsız həyata keçirmək üçün vaxtaşırı belə bəyanatlar səsləndirilir. Sonra müxalifət və tərəfdarları ittiham etməsinlər ki, hakimiyyət Azərbaycana görə məcbur qalıb qanuna dəyişiklik etdi. Bu, artıq daxilə ciddi etiraz doğura, Paşinyanı ikinci dəfə kapitulyant kimi göstərə, reytingini daha da aşağı sala bilər”.

X.Teyyublu tezliklə sülh müqaviləsi imzalanacağını gözləməsə də, bu istiqamətdə prosesin getdiyini düşünür: “Problem təkcə qanunvericiliyə dəyişiklik deyil, İrəvan sənədin harada imzalanmasında da mübahisə yaradır. Azərbaycan təklif edir ki, region dövlətinin iştirakı, Rusiyanın vasitəçiliyi ilə sülh müqaviləsi bağlayaq. Necə ki, 10 noyabr bəyanatı da üç ölkə liderinin imzası ilə gerçəkləşdi. Paşinyanı isə qoyurlar ki, buna getsin və nəticədə danışıqlar uzanır. Ona görə də Ermənistan “daxili işi” hesab etdiyi konstitusiyaya məsələsinə yaxın aylarda əl gəzdirməli və sülh mətni tam razılaşdırılmalıdır ki, sonra hansı masada imzalanması dəqiqləşdirilsin. Bizim üçün fərq etməz, ikitərəfli qaydada ola bilər, Moskvada, Tiflisdə, Vaşinqtonda, Brüsselə...”

Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

Azərbaycanda ali təhsil müəssisələrinin əksəriyyətində gender balansı qorunur. Statistika da onu göstərir ki, universitetlərdə qızların və oğlanların sayında fərq o qədər də böyük deyil.

Lakin elə ali təhsil müəssisələri var ki, orada tələbə qızlara çox az halda rast gəlmək olur. Həmin universitetlər bunlardır: Polis Akademiyası, Fövqəladə Hallar Akademiyası, Dövlət Sərhəd Xidməti Akademiyası və Gömrük Akademiyası.

Qeyd edək ki, Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Polis Akademiyası artıq bir neçə ildir ki, qız müdavimlərin qəbulunu dayandırıb. Ötən il Daxili İşlər Nazirliyindən (DİN) bildirilmişdi ki, 2023-2024-cü il üçün də oğlan abituriyentlərin Polis Akademiyasına qəbulu aparılacaq.

"Digər ali təhsil müəssisələrindən Polis Akademiyasına ali təhsilli qadınların işə qəbulu prosesi mövcuddur. Qadınlar təhsil aldığı universitetdən və ixtisasdan asılı olaraq vakansiyalar elan olunduğu təqdirdə Polis Akademiyasına işə qəbulda iştirak edə bilərlər.

Ancaq abituriyent qızların ilkin fiziki hazırlıq imtahanı və seçmə komissiyalarının iştirak etməsinə icazə verilmir. Bu qayda öz keçərliliyini qorumaqdadır", - deyər açıqlamada qeyd olunurdu.

Bu tədris ilində Fövqəladə Hallar Akademiyasına da heç bir abituriyent qız daxil olmayıb. Akademiya bu tədris ilində yalnız oğlan kursantları qəbul edib. Amma bu o demək deyil ki, akademiya qızlara qadağa qoyulub. Sadəcə, qəbulda qızlar akademiya üçün sənəd verməyiblər. Onu da qeyd edək ki, akademiya qız və oğlan tələbələrə eyni şərtlər və imkanlar təmin edir. Belə ki, akademiya müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş təlim qurğuları, ixtisaslaşdırılmış auditoriyalar, laboratoriyalar, xüsusi fənn kabinetləri kursantların istifadəsindədir. Akademiya qəbul olan şəxslər təhsil müddətində yemək, xüsusi geyim forması və yataqxana ilə təmin olunur, təqaüd alırlar. Akademiyanın məzunlarına seçdikləri ixtisasa uyğun bakalavr ali peşə-ixtisas dərəcəsi, hərbi və ya xüsusi rütbələr verilməklə Fövqəladə Hallar Nazirliyinin qurumla-

rında müvafiq vəzifələrə təyin edirlər.

Dövlət Sərhəd Xidməti Akademiyası da yalnız oğlan abituriyentləri qəbul edir.

O ki qaldı Dövlət Gömrük Komitəsi Akademiyasına, ali təhsil müəssisəsindən qəzetimizə verilən açıqlamada qeyd olundu ki, ötən illərə nisbətən builki qəbulda qızların sayı artıb: "2023-2024-cü il tədris ilində qəbul olunan tələbələrin 64 faizini oğlanlar, 36 faizini qızlar təşkil edir. Yəni bu il 88 nəfər oğlan, 49 nəfər isə qız abituriyent qəbul olunub.

Ötən illə müqayisədə bu il qəbul olunan qızların sayı 4 faiz artıb. Belə ki, ötən il qızların sayı 32 faiz təşkil edirdi. Qızlar əsasən Dövlət Gömrük Komitəsi Akademiyasının "Hüquqşünaslıq" ixtisasına maraq göstərir. Bu il ixtisas üzrə təhsil alan qız tələbələrin sayı oğlan tələbələrin sayından çoxdur".

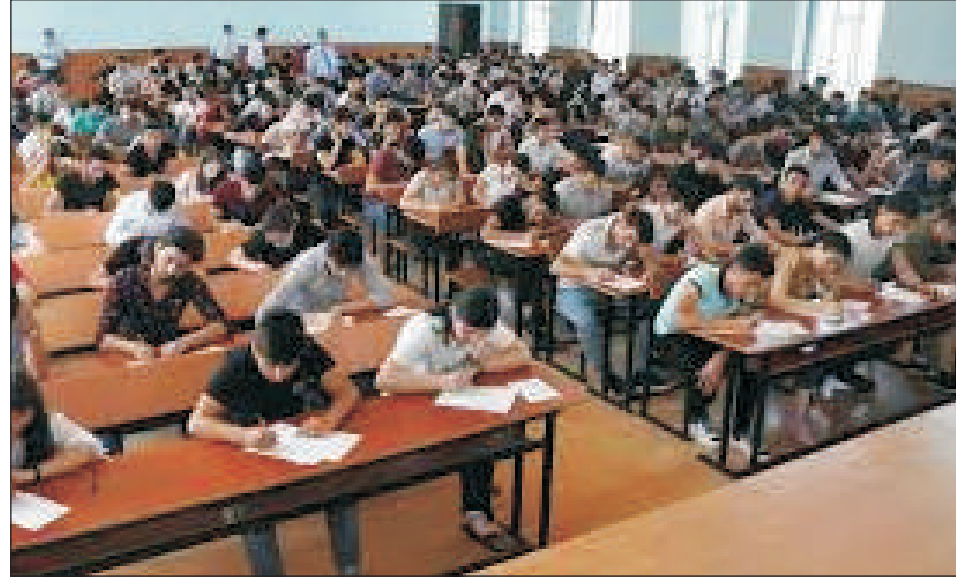
Təhsil eksperti Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Ölkəmizdə fəaliyyət göstərən 51 dövlət ali məktəbində 187 min tələbə təhsil alır. Təhsil müəssisələrində oxuyan tələbələrin 46,6 faizi qadınlar, 53,4 faizi isə kişilərdir. İxtisas seçiminə görə qadınlar təbiət elmləri üzrə 70,7 faiz, humanitar və sosial yönümlü fakültələrdə 57,4 faiz, maarif sahəsində 88,2 faiz təşkil edirlər. Kişilər iqtisadiyyat və idarəetmə (79,8 faiz), təbiət-texniki (60,2 faiz), texniki (83,9 faiz), aqrar və balıq təsərrüfatı (69 faiz), ekologiya və təbiətdən istifadə (76,0 faiz) sahələrinə üstünlük verirlər. Maarif sahəsində oxuyan kişilərin sayının az olması onların daha gəlirli sahələri seçməsinə irəliləyir.

Rəsmi rəqəmlər göstərir ki, Azərbaycan həm qızlar, həm də oğlanlar üçün bərabər təhsil imkanlarını təmin edir. Tələbələrin təhsil almaşına və ya təhsilini başa vurmaşına mane ola biləcək gender əsaslı maneələr yoxdur. Həmçinin orta məktəb kurikulumu və tədris materiallarında gender bərabərliyini təşviq etmək üçün addımlar atılıb.

Təhsil cinsindən asılı olmayaraq hər kəsə ictimai həyatın müxtəlif sahələrində, idarəçilikdə iştirak etməyə imkan verir və onları layiqli fəaliyyət şəraitinə təmin edir. Məhz bu səbəbdən də təhsil gender bərabərliyinə nail ol-

Gender balansı pozulan universitetlərimiz - rəylər

Qızlar bu səbəbdən həmin universitetləri seçmir...

maq və qadınların imkanlarını genişləndirilməsinin mühüm vasitələrindən biri kimi qiymətləndirmək lazımdır.

Ali təhsil müəssisələrində qəbul olunan oğlan və qız abituriyentlərin sayları arasında fərq kiçikdir. Onların 48.69%-ni (18589 nəfər) oğlanlar, 51.31%-ni (19589 nəfər) qızlar təşkil edib. Dövlət sifarişli üzrə ali təhsil müəssisələrində qəbul olunanların isə 53.48%-ni (9167 nəfər) qız və 46.52%-ni (7974 nəfər) oğlan abituriyentlər təşkil edib. Sub-bakalavrlar arasında qəbul olunanların 36.16%-ni (1271 nəfər) oğlanlar, 63.84%-ni (2244 nəfər) qızlar təşkil edib. Dövlət sifarişli üzrə ayrılan yerlərə qəbul olunanlar arasında isə oğlanların payı 43.20% (251 nəfər), qızların payı isə 56.80% (330 nəfər) olub. Cari ilin məzunları arasında da analoji vəziyyət müşahidə olunur. Belə ki, ali təhsil müəssisələrində ümumilikdə qəbul olunanların 49.14%-ni (17157 nəfər) oğlanlar, 50.86%-ni (17760 nəfər) qızlar, dövlət sifarişli əsasında qəbul olunanların isə 46.93%-ni (7558 nəfər) oğlanlar, 53.07%-ni (8546 nəfər) qızlar təşkil edib.

Təhsildə gender problemindən bəhs edərkən peşə seçimində gender balansının pozulmasının gələcək fəsadlarına da toxunmaq yerinə düşər. Ali təhsil sahəsində aparılmış tədqiqatlara əsasən aydın olmuşdur ki, oğlanların əksəriyyəti texniki və iqtisadi, qızlar isə humanitar və pedaqoji ixtisaslara üstünlük verirlər. Belə ki, sosiologiya, pedaqogika, psixologiya ixtisasları üzrə təhsil alanların böyük ək-

səriyyəti qızlardır. Pedaqogika və tibb sahələrinə qızların daha çox meyl etməsi, oğlanların bu peşələri "qeyri-kishi" peşələri kimi qəbul etməsi gələcəkdə məktəbəqədər və orta təhsil müəssisələrində uşaqların təlim-təربiyəsində qadının rolunun güclənməsindən və təhsilin ilkin və sonrakı mərhələlərində gender balansının pozulacağından xəbər verir. Pedaqoji sahəni "qadın sahəsi" hesab edən oğlanlar cəmiyyətdə mövcud olan stereotiplər və bu sahədə iqtisadi çətinliklərin olması səbəbi ilə bu peşə üzrə təhsil almağa tərəddüd edirlər. Bu isə oğlanların şüurununda sosial rolların bölgüsünə dair gender stereotipinin mövcudluğundan xəbər verir.

Müasir dünyagörüşə zidd olan köhnə baxışları inkar etmək və zəruri olanı təsdiq etmək təhsildə mövcud olan gender problemlərini aradan qaldırmaq üçün günün tələbidir. Bu baxımdan pedaqoji fikir tarixində, digər humanitar elm sahələrində tarixi-nəzəri ümumiləşdirmələr, tarixi-məntiqi təhlil aparmaq lazımdır. Çünki əldə etdiyimiz keçmiş sosial təcrübəyə, malik olduğumuz əxlaqi-mənəvi dəyərlərə istinad etdikdə bu sahədəki çətinlikləri asanlıqla aradan qaldıra bilərik.

Bu gün gender təhsil və tərbiyəsi cəmiyyətin diqqət mərkəzində saxlamalı olduğu problemlərdən biridir. Ali təhsildə gender mədəniyyətinə nail olmağın meyarları aşağıdakılardır:

- gənc oğlan və qızlar arasında qarşılıqlı hörmətə əsaslanan münasibətin yaranması;

- qarşılıqlı anlaşma;
- şəxsiyyətlərarası münasibətlərdə əməkdaşlıq və tərəfdaşlığı əsas götürmək;

- şəxsiyyətə hörmət.
Ali təhsildə gender mədəniyyətinin formalaşması zamanı aşağıdakı amillər nəzərə alınmalıdır: tələbənin, valideynin, ictimaiyyətin və müəllimin mövqeyi. Bu 4 kateqoriyanı əhatə edən məsələlər genderlə bağlı tədqiqatlara daxil edilməlidir. Onun da əsasında aşağıdakılar durur:

- oğlan və qızların arasında qarşılıqlı münasibətlər mədəniyyətində meydana çıxan çətinliklər;

- kütləvi informasiya vasitələrinin gender tarazlığına mənfi təsiri;

- kişi və qadın idealları haqqında mövcud olan bəsit təsəvvür, kişilərin gənc nəslin mənəvi tərbiyəsində passiv rol, davranış mədəniyyətinin formalaşmasına olan laqeyd münasibət;

- valideynlərin genderlə bağlı maarifləndirilməsi işinin və onlarla əməkdaşlığın zəif olması.

İllər ərzində aparılan maarifləndirmələr çərçivəsində qadınların, eləcə də cəmiyyətin gender stereotiplərinə qarşı müqaviməti artmışdır. Lakin bu stereotiplər qadınları nisbətən yuxarı vəzifəli, yuxarı maaşlı işlərdə işləmək üçün əksərən humanitar və təhsil sahələrində işləməyə, onların bu işləri əldə etmələri üçün elmi dərəcələrini yüksəltməyə məcbur edir. Əlavə olaraq, qadınlar yuxarıdakı qrafikdə qeyd olunan doktoranturaya qəbul olduqdan sonra heç də çox vaxt bu dərəcəni almaq üçün təhsillərini davam etdirmirlər. Çünki onların qarşılarında ailə məsuliyyəti, ana obrazını layiqincə daşımaq durur.

Qızılca qeydə alınan siniflərdə şagirdlər tibbi müşahidəyə götürülür

Qızılca hadisəsi qeydə alınan siniflərdə şagirdlər tibbi müşahidəyə götürülür. Bu barədə Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzindən APA-nın sorğusuna cavab olaraq deyilib. Bildirilib ki, qızılca xəstəliyinin hazırda respublika üzrə olduğu kimi təhsil müəssisələrində də azalması müşahidə olunur:

"Ümumtəhsil, məktəbəqədər və digər təhsil müəssisələrində tibbi-profilaktik vəziyyətə nəzarət gücləndirilib, dezinfeksiya işlərinin və qabaqlayıcı tədbirlərin həyata keçirilməsi təmin edilir. Termometriya rejiminin təşkili, qızılca xəstəliyinə şübhəli uşaqların dərhal sağlam uşaqlardan təcrid olunmasına nəzarət aparılır. Qızılca hadisəsi qeydə alınan siniflərdə şagirdlər tibbi müşahidəyə götürülür".

Quba Rayon Polis Şöbəsinin Dövlət Yol Polisi Bölməsinin əməkdaşları rayon ərazisində xidmətdə olarkən bir neçə avtomobili yol hərəkəti qaydalarını pozduğuna görə nəzarət-yoxlama qaydasında saxlayıblar.

Daxili İşlər Nazirliyinin məlumat xidmətinin Quba regional qrupundan bildirilib ki, polis əməkdaşları tərəfindən həmin sürücülərdən bir neçəsinin narkotik vasitənin təsiri altında olmasına dair əsaslı şübhələr olduğundan onlar tibbi müayinədən keçiriliblər. Müayinənin nəticəsinə əsasən həmin şəxslərin narkotik vasitənin təsiri altında olması sübuta yetirilib. Onların barəsində qanunvericiliyə uyğun olaraq protokol tərtib edilib və məhkəmənin qərarına əsasən Hacı Ömərov və Dəyanət Müslümovun barəsində inzibati qaydada həbs, Murtuz Məmmədov və Vüqar Nəcəfi barəsində isə digər inzibati tənbeh növləri seçilib.

Təəssüf ki, bu ilk belə fakt deyil. Azərbaycanda (Bakıda) taksi, hətta marşrut sürücüləri arasında da belələri var. Bir neçə gün öncə ailəsinin 5 üzvünü öldürən şəxsin sürücülük vəsiqəsi alması da neçə gündür ki, müzakirə olunur. Dəlil kağızı olan birinin taksi sürücüsü olması, sürücülük vəsiqəsini necə əldə etməsi sual olunur.

Ümumiyyətlə, bu cür hallar niyə azalmır? Onların kökünü kəsmək mümkünmü? Günahkar kim, hansı qurumdur? Narkoman adam necə sürücülük vəsiqəsi ala bilər?

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Elməddin Muradlı mövzu ilə "Yeni Müsavat"a dedi ki, narkomanlıqla bağlı problemlər xəstəlik sayılır: "Bu xəstəlikləri də yol polisi, yaxud da nəqliyyat müfəttişi, digər strukturun əməkdaşları üzə çıxarmır. Narkomaniyanı və deliriyi müəyyən edən həkimlərdir. Həkimlər 80-100 manata sağlamlıq arayışı verirsə, buna polis nə etsin. Bu gün poliklinikaların bir çoxunda

Yenə narkoman sürücülər saxlanıldı - sürücülük vəsiqəsini necə alırlar...

Elməddin Muradlı: "Həkimlər 80-100 manata sağlamlıq arayışı verirsə, buna polis nə etsin?"

açıq şəkildə bazarda olduğu kimi alver gedir. Sağlamlıq haqqında arayışları 80-100 manat müqabilində satırlar. Təbii ki, ora gedən sürücü şikayətinin olduğunu demir. Həkim də yazır ki, heç bir şikayəti yoxdur. 80 manat alır, 40 manat dövlət rüsumunu ödəyir, qalanını da özünə saxlayır. Dünən baş prokuror Kamran Əliyev də dedi ki, burada neqativ hallar var, qanunvericilikdə boşluqlar var. Çox güman ki, bunu nəzərdə tutur. Taksi şirkətləri sürücüdən arayış tələb edir ki, həkimdən arayış alsınlar. Onlar da gedib pulla alıb gətirirlər. Buna taksi şirkəti nə etməlidir? Arayışı verən struktur dan soruşmaq lazımdır ki, bunu niyə verirsiniz? Vəcdəniz haradadır? Əhməd kimi cinayətkarlar sizin kimi həkimlərin rüşvətxorluğunun nəticəsidir. Bu gün Əhməd kimi potensial cinayətkarlar taksi sürücüsü qismində aramızda gəzir. Onların da hissələri nə vaxt baş qaldıracaq, növbəti cinayət də onda baş verəcək. Nə qədər taksi sürücüsü qadına, qıza sataşır. Bəbirçilik buradan başlayır. Tibbi müayinə və tibbi sağlamlıq arayışı fərqli anlayışlardır. Sürücülərin tibbi müayinəsi gündəlik həyata keçirilməli olan prosedurdur. Amma sağlamlıq haqqında arayış ilkin sənəddir. Sürücü olmağa hazırlaşan şəxs sağlamlıq haqqında arayış almalıdır. Dövlət qanun qe-

bul edib. Prezidentin Bakı şəhərində taksi fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı sərəncamı var. Milli Məclisdə bu məsələ müzakirə olundu. "Avtomobil nəqliyyatı haqqında" Qanunda dəyişikliklər qəbul edildi və sairə. Nazirlər Kabineti bu qədər əziyyət çəkir, sənəd imzalayır. Ortada hansısa bir mənəviyyətsiz, yaramaz bir həkim, poliklinika saxta arayış verir, bu cür hadisələrin yaranmasına zəmin yaradır. Ölkə rəhbərindən tutmuş baş nazirə qədər, deputatlar, nazirliklər əziyyət çəkərək bu boyda məsələni qaldırdılar. Bu işin qarşısında bir həkim ölkəyə nə qədər ziyan vurur. Qurumlar buna nə etsin. Məsələnin kökü səhiyyədədir. Orada araşdırma aparmaq lazımdır. Kamera ilə izləmək lazımdır. Tez-tez əməliyyat keçmək lazımdır. Baş həkim, digər həkimləri məsuliyyətə cəlb edəndən sonra bəlkə vəziyyət düzələ bilər".

Ekspertlər bildirir ki, narkotiki yeni qəbul etməyə başlayan şəxsi müəyyənləşdirmək çətindir. Uzun müddət narkotik qəbul edən şəxslərin isə hətta dərisinin rəngində, görünüşündə bunu hiss etmək olur. Belə insanlar özlərinə daha az fikir verirlər. Səliqələri olmur. Eləcə də uzun müddət narkotik qəbul edən xəstələrin dərisində spesifik bir rəng yaranır. Dəridə solmuş, göyərmiş, saral-

mış rəng əmələ gəlir. Bununla belə, ekspertlərə görə, narkotik istifadəçiləri dəhşətli cinayət törədən insanlar olmur. Sadəcə olaraq, o, narkotik qəbul etmək halındadır, yəni dozasının vaxtıdır, həmin an təhlükəli ola bilər. Lakin qəbul etdikdən sonra sakit, ziyan-sız insana çevrilirlər.

Hüquqsünas Ərşad Hüseyinov isə mediaya açıqlamasında bildirib ki, Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, sürücü peşəsində çalışan hər bir şəxs işə düzəlkən və sonra dövrü olaraq tibbi yoxlanışdan keçməlidir: "Bu qaydalar qanunvericiliyimizdə var. Amma qanun yazıldığı kimi, vicdanla, şəffaf şəkildə icra olunsaydı, bu kimi halların

qarşısı alınar. Mövcud qanunvericilik müəyyən parametrlərə görə dünyada mövcud olan qaydalardan heç də geri qalmır. Çünki hüquqda belə bir qayda var, qanun hərfi mənada tətbiq edildikdən sonra onun təcrübədə hansısa boşluğunun olduğu ortaya çıxır. Qanun tətbiq edilməyəndə boşluğun olub-olmadığını müəyyənləşdirmək çətin olur.

Qanunda qeyd edilib ki, taksi fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən şəxs yeni qaydalara əsasən buraxılış kartı əldə etməlidir. Bunun üçün həmin şəxsin sağlamlığı əhatəli olaraq yoxlanılmalıdır. Psixi-nevroloji yoxlanışdan keçdikdən sonra onun taksi fəaliyyətində çalışıb-çalışmaması müəy-

yənəşir. Sözsüz ki, bu qaydalar işləsə, müntəzəm tibbi yoxlamalar aparılsa, nəzarət olunsaydı, bu kimi hallar baş verməz. Eyni zamanda bu hal fəaliyyət prosesində də aşkarlanırsa bilər.

Hər hansı şəxsin müəyyən tarixdə sağlamlıq haqqında arayış alması onun tam və daim sağlam olması demək deyil. Elə xəstəliklər və psixi durum var ki, onları aşkara çıxarmaq uzunmüddətli müşahidə tələb edir. Kobud qayda pozuntuları, davranışları şəxsin normal olmadığına dəlil etsə, onun təkrar yoxlanışa cəlb edilməsi ilə bağlı da mexanizm olmalıdır".

□ Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Ölüm halları çox olan klinikalar bağlanacaq? - reaksiyalar

"Dünyanın elə bir klinikası yoxdur ki, orada ölüm halı baş verməsin, amma..."

Gürcüstanda ölüm göstəricisi 6%-dən yuxarı olan klinikalar dövlət maliyyəsindən məhrum ola bilər.

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu barədə "Sputnik-Gürcüstan" xəbər verib.

Bildirilir ki, müvafiq sənəd artıq Gürcüstan Milli Səhiyyə Agentliyi tərəfindən bir sıra tibb müəssisələrinə göndərilib. O da qeyd olunur ki, Gürcüstan Səhiyyə Nazirliyi hələlik bu məsələ ilə bağlı hər hansı açıqlama verməyib.

Bəs Azərbaycanın özəl tibb sahəsində vəziyyət necədir? Ölüm faktları neçə faiz təşkil edir? Eyni cəza üsulunun bizim ölkədə də tətbiqi mümkünmü, əgər nəzərə alsaq ki, ölüm halları Azərbaycanın özəl tibb ocaqlarında da vaxtaşırı qeydə alınır, xüsusən də plastik cərrahi əməliyyatların aparıldığı tibb müəssisələrində. Belə halların statistikasi varmı?

Məsələ ilə bağlı Səhiyyə Nazirliyinin rəyini almağa ça-

lışsaq da, qurumdan qısaca olaraq bildirildi ki, bu barədə yalnız Dövlət Statistika Komitəsi məlumat verə bilər.

Dövlət Statistika Komitəsinin isə saytında qeyd olunub ki, 2023-cü ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycanda ölümün əmsalı 6,5 olub. Bu, hər 1000 nəfər əhaliyə 6,5 nəfər ölüm halının düşdüyü deməkdir. Ölümün

əsas səbəbi isə ürək və qandamar xəstəlikləri olub. Bu xəstəliklər ölümə nəticələnən xəstəliklərin 54,4 faizini təşkil edir.

Azərbaycan səhiyyəsində ölüm faktlarının sayı həmçinin koronavirus pandemiyasından da təsirlənmişdir. Bu günədək ölkədə koronavirusdan ölüm faktının sayı 10400-dür.

Mövzu ilə bağlı **tibb elmlə-**

ri doktoru, professor Adil Qeybullayev "Yeni Müsavat"a danışdı. Professor qeyd edib ki, əslində klinikalarda ölüm faktları nisbi göstəricidir: "Məsələn, pandemiya vaxtı ölüm göstəricisi çox yüksək idi və bu pandemiya, ağırlaşmalar və bundan qaynaqlanan problemlər idi. Bu baxımdan hesab edirəm ki, bu məsələ situasiya ilə bağlı

olaraq dəyərləndirilməlidir.

Əgər doğrudan da xəstəxananın, hansısa tibbi səhlənkərlilərin, səhvlərin, bu kimi digər məsələlər ucbatından ölüm halı 6 faizdən yuxarıdırsa, yeni bu faktlar peşəkarlığa və təşkilatçılığa bağlıdırsa, bəli, bununla bağlı xəstəxana haqqında ölçü götürülə, məsələyə yenidən baxıla, hansısa cəza tədbiri görülməlidir. Bütün bunlar araşdırılmalıdır, yoxsa düzgün və ədalətli olmaz. Çünki xəstəxanaya eyni anda situasiya ilə, o cümlədən zəhərlənmə, yaralanma halları ilə xəstələr daxil ola və ölüm halı 6 faizdən yuxarı qalxa bilər. Bu, obyektiv səbəblərdir. Yox, əgər subyektiv səbəblər, qeyd etdiyim kimi, həkim peşəkarlığı və xəstəxana təşkilatçılığı, digər peşə yantmazlığı ilə bağlı ölüm halları artıbsa, mütləq şəkildə xəstəxananın işinə yenidən baxılmalı, dəyərləndirilsin".

"Ankara" klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov isə qeyd edib: "Burada iki məsələ var. Birincisi, özəl klinikalara dövlət maliyyəsi nədən ibarətdir, ikincisi, faiz kriteriyası nəyə əsasən götürülüb? Əlbəttə ki, 6 faiz ölüm göstəricisi baxımından böyük rəqəmdir.

Bundan əlavə, özəl klinika dedikdə, bu, geniş bir məfhumdur. Çünki özəl klinikalar müxtəlif sahələr üzrə fəaliyyət göstərə bilər və ayrı-ayrı istiqamətlərin özündə baş verən ölüm

riskləri və faizləri müxtəlif olur. Bu baxımdan bu məsələnin 6 faiz şəkildə dəyərləndirilməsi doğru deyil.

Dünyanın elə bir klinikası yoxdur ki, orada ölüm halı baş verməsin. Hətta ən apacancı klinikalarda belə ölüm halı olur. Bu da məlumdur ki, əksər insanlar kritik vəziyyətdə olanda xəstəxanalara müraciət edir və ölüm riski yaranır.

Lakin həkim səhvinə, tibbi personalın səhlənkərliliyinə bağlı ölüm halları da olur ki, bunun da həm hüquqi, həm də tibbi baxımdan araşdırılması vacibdir. Azərbaycanda bununla məşğul olan qurumlar, o cümlədən məhkəmə-tibbi ekspertiza var. Bu cür ölüm halları araşdırıldıqdan sonra həmin klinikalara müvafiq tənbeh və digər cəza tədbirləri görülməsi lazım gəlir.

Qeyd etdiyim kimi, bu, bizim ölkədə lazımi şəkildə həyata keçirilməkdədir.

O ki qaldı bu məsələyə görə maliyyə yardımının kəsilməsinə, hesab edirəm ki, bu, problemin həll olunması anlamına gəlmir və klinika öz işlərinə davam edə bilər. Bu baxımdan tibbi personalın protokollara uyğun çalışmasına, sanitariya-gigiyenik qaydalara əməl olunmasına nəzarət edilməlidir. Hesab edirəm ki, bütün bunlar olarsa, ölüm halları minimum səviyyəyə endirilə bilər".

□ Xəlidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 31 (8404) 17 fevral 2024

Bədən qoxusunu dəyişən xəstəliklər açıqlandı

Qalxanabənzər vəz, qaraciyər, böyrəyin işinin pozulması və şəkərli diabet bədən qoxusunun dəyişməsinə səbəb ola bilər. Bu barədə Rusiyanın tanınmış həkimi Olqa Ulankina xəbərdarlıq edib. Onun sözlərinə görə, qaraciyər və böyrək xəstəlikləri dərindən və nəfəsə ammonyak qoxusunun gəlməsinə səbəb ola bilər.

"Aseton qoxusu isə diabetin əlamətlərindən biridir. Bu xəstəlikdə insulinin qeyri-kafi miqdarda olması və ya ona qarşı müqavimət səbəbindən orqanizm qlükozanı qəbul etmir, ona görə də özünü enerji ilə təmin etmək üçün yağları və zülalları emal etməyə başlayır. Bu maddələrin parçalanması nəticəsində keton cisimləri əmələ gəlir - onlar kəskin qoxuya cavabdehdir", - deyir həkim bildirib. Ekspert sirkə qoxusunun endokrin xəstəlikləri, vəziyyəti və D vitamini çatışmazlığını göstərə biləcəyini qeyd edib.

"Fiziki fəaliyyətdən və bol tərləmədən sonra tərində turş qoxusu normaldır, ancaq düş qəbul etdikdən sonra təmiz bədənə sirkəli iy gəlirsə, narahat olmalısınız", - deyir Ulankina izah edib.

Həkim həmçinin vurğulayıb ki, qalxanabənzər vəzin işinin pozulması tərləmənin artmasına və nəticədə bədən qoxusunun kəskinləşməsinə səbəb ola bilər. "Çox miqdarda ədviyyatlı ərzaqların, yarımfabrikatların və hazır şirniyyatların istehlakı da bədən qoxusuna təsir edə bilər", - deyir Ulankina sözlərini yekunlaşdırıb.

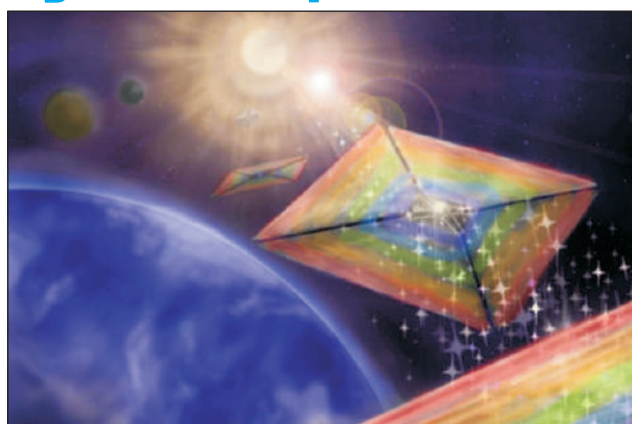
Yunanıstanda eynicinslilərin nikahına icazə verildi, kilsə əleyhinə çıxdı

Yunanıstan parlamenti eynicinslilərin nikahını və eynicinsli cütlüklər tərəfindən uşaqların övladlığa götürülməsini qanuniləşdirən qanunu qəbul edib. Yunan Kilsəsi qanuna qarşı çıxıb və onu ənənəvi ailə dəyərləri üçün təhlükə yaratdığını bəyan edib. 300 yerlik Yunanıstan parlamentində 254 deputat səsvermədə iştirak edib.

Qanunun qəbulunun lehinə 176 deputat, əleyhinə 76 qanunun lehinə çıxış edib. "İslahat başqalarının həyatına toxunmadan, bir çox həmbətərəf qalıb. Yunanıstanın vətənlərimizin həyatını yaxşılaşdırır", - deyir o vurğulayıb.

Kosmik günəş yelkəni uğurla sınaqdan keçirildi

NASA-nın günəş yelkən texnologiyası mühüm yerləşdirmə testindən keçdi. Qeyd olunur ki, yerləşdirmə ABS-ın Kolorado ştatının Longmont şəhərində "Redwire Corp" müəssisəsində baş tutub. Günəş yelkəninə kvadrant sahəsi 400 kvadratmetr təşkil edir. Tamamilə açılmış günəş yelkəninə sahəsi 1 651 kvadratmetr və qalınlığı 2,5 mikrometrdür. Yelkən alüminiumla örtülmüş polimer materialdan hazırlanıb.

Günəş yelkən texnologiyasından istifadə edən potensial missiyalardan bəzilərinə kosmik hava şəraiti və onun Yerə təsirlərinin öyrənilməsi, həmçinin Günəşin şimal və cənub qütblərinin dərinə öyrənilməsi daxildir. Yelkən, həmçinin Venera və ya Merkuriyə gələcək missiyalar üçün də istifadə edilə bilər.

Sərnişin tez-tez tualetə getdiyi üçün təyyarədən düşürülüb

Meksikadan Kanadaya uçmaq üçün təyyarəyə minən Coanna Çyu uçuşdan əvvəl tez-tez tualetə getdiyi üçün təyyarədən düşürülüb. Qadının sözlərinə görə, uçuşdan əvvəl qarnı ağrımağa başlayıb, lakin bileti qaytar-mayıb. Sərnişin təyyarəyə mindikdən sonra havaya qalxmazdan əvvəl bir neçə dəfə tualetə gedib və bu, onun təyyarədən düşürülməsinə səbəb olub.

Bundan başqa, Çyu ona hotel otağı və ya başqa reys üçün bileti təklif olunmadığını bildirib. "Şirkət mənə 20 dəqiqəlik məsafədəki hotelə taksi üçün pul belə ödəmədi", - deyir qeyd edib.

Maqnetizmin yeni növü kəşf edilib

İsveçrə, Avstriya, Çexiya, Almaniya və digər ölkələrdən olan beynəlxalq alimlər qrupu maqnetizmin yeni növünün - altermaqnetizmin kəşfini elan ediblər. Bu, gələcək tədqiqatlarda sıçrayış vəd edir və yeni texnologiyaların yaradılmasına səbəb ola bilər. Fiziklər fotoemissiya spektroskopiyasından istifadə edərək manqan telluridinin altermaqnit xüsusiyyətlərini eksperimental olaraq sübut ediblər. Qeyd edək ki, son vaxtlara qədər iki növ maqnetizm - ferromaqnetizm və antiferromaqnetizm elmə məlum idi.

Bunları bilirsinizmi?

- * Göy üzündəki ulduzların sayı dünya üzərindəki bütün çimərliklərdəki qum dənələrinin sayından çoxdur.
- * Meyvə kimi tanıdığımız ananas əslində tarlada yetişir və meyvə deyil.
- * XIX əsrdəki bütün insanlar, indi 2 dəqiqə ərzində çəkilən şəkillərin sayı qədər şəkil çəkməyib.
- * Su ayqırının südü ağ yox, çəhrayı rəngdə olur.
- * Sən dörd sətir oxuduqda dünyada 40 insan və 700 milyon qarışqa doğulmaqda, 30 insan və 500 milyon qarışqa ölür.
- * Zəkali insanların yuxusuzluq problemləri var.
- * Hər gün dünya əhalisinin yeddində biri, yəni 800 milyon insan ac qalır.
- * İngiltərədə bir qadının orta hesabla 19 cüt ayaqqabısı var. Bunların 7 dənəsini istifadə edir.
- * Qadınlar ömürlərinin 1 ilini nə geyəcəklərini düşünərək keçirirlər.
- * Hər hansı bir dilin həmişə qorunması üçün o dildə ən azı 100 min insan danışmalıdır.
- * Avropada ən qədim universitet İtaliyanın Palermo şəhərində, XI əsrdə yaradılmış tibb universiteti sayılır.
- * Quşlar nəfəs aldıkları havanın dördə üç hissəsini bədənlerini soyutmaq üçün istifadə edirlər. Çünki quşlar tərləyə bilmirlər.

Qida sənayesində inqilab: mal əti ilə düyünün hibridindən məhsul yetişdirildi

Alimlər laboratoriyada düyü və mal ətinin "calağndan" məhsul yetişdiriblər. Tədqiqatın müəllifləri heyvan hüceyrələrinin düyüyə inteqrasiyası ilə yetişdirilən məhsulun tezliklə ekoloji təmiz qida menyularında yerini alacağına inanırlar. Eksperimental düyü 9-11 gün ərzində yetişdirilib.

Tədqiqatın müəllifi, Cənubi Koreyanın Yonsey Universitetinin professoru Cinki Honqun sözlərinə görə, o və komandası yeni məhsulu bişirib dadına da baxıblar:

"Bişdikdən sonra düyü öz görünüşünü saxlayır, lakin ətə xas olan unikal aroma kombinasiyasını əldə edir". Tədqiqatın müəllifləri hesab edirlər ki, bu yemək gələcəkdə ənənəvi mal ətidən daha əlverişli protein mənbəyinə çevrilə bilər.

Komanda yeni düyünü fərqli əlavələrlə sınaqdan keçirib və onun müxtəlif yeməklərlə yaxşı uyğunlaşdığını bildirib. Yeni düyü əsasən karbohidratlardan ibarətdir, daha az nisbətə protein, yağ, vitamin və minerallar var. Müəlliflər qeyd edirlər ki, heyvan hüceyrələrinin düyüyə inteqrasiyası yetərli qida tədarükü təmin edə bilər.

Laboratoriyada yetişdirilən düyü, yumşaq və ya yapışqan ənənəvi düyüdən daha kövrəkdir. O, həmçinin səkkiz faiz daha çox protein və yeddi faiz daha çox yağ ehtiva edir. Qeyd edək ki, tədqiqatçıların işi müstəqil ekspertlər tərəfindən birmənalı qarşılanmayıb.

Pis hava şəraitində səmərəli işləməyin yolu budur

Həkim-terapevt Nadejda Çernışova pis hava şəraitində belə səmərəliliyi və enerjini qorumağın yollarından danışdı. Mütəxəssisə görə, ilk növbədə gecə yarisından əvvəl yatmalı və yaxşı yatmalısın. Bu vəziyyətdə, bədən güc hissi verən melatonin ifraz edəcək. Ayrıca, şəhər məşqlər etməlisiniz və gündüz saatda ən az bir dəfə hərəkət etməlisiniz.

Bundan əlavə, Chernyshova oyaq qalmaq üçün otağı daha tez -tez havalandırmağı və iş gününə başlamazdan əvvəl təmiz hava almaq üçün ən az 15 dəqiqə bayıra çıxmağı məsləhət görür.

Həkim qəhvəni çox istifadə etməməyi və daha çox su içməyi məsləhət görür. "İş yerində hər kəs qəhvə içməyi sevdi, amma çox vaxt axşam saatlarında həddindən artıq dozada olur. Bu insan sağlamlığına mənfi təsir göstərir, - o izah edir. Bu səbəbdən kifayət qədər su istehlak etməlisiniz. Bir qayda olaraq götürün: saatda bir dəfə ən az yarım stəkan - çox yaxşı olacaq."

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500